

TRISTAN UND ISOLDE

Libretto
Richard Wagner

PERSONEN

TRISTAN / Tenor
ISOLDE / Sopran
BRANGÄNE / Sopran
KURWENAL / Bariton
KÖNIGMARKE / Bass
MELOT / Tenor
EIN JUNGER SEEMANN / Tenor
EIN HIRT / Tenor
EIN STEUERMANN / Bariton
SCHIFFSVOLK, RITTER UND KNAPPEN

SCHAUPLATZ

ERSTER AUFZUG

Zur See auf dem Verdeck von Tristans Schiff,
während der Überfahrt vor Irland nach
Kornwall.

ZWEITER AUFZUG

In der Königlichen Burg Markes in Cornwall.

DRITTER AUFZUG

Tristans Burg in der Bretagne.

PERSONAGES

TRISTAN / tenor
ISOLDE / sopraan
BRANGÄNE / sopraan
KURWENAL / bariton
KONINGMARKE / bas
MELOT / tenor
EEN JONGE MATROOS / tenor
EEN HERDER / tenor
EEN STUURMAN / bariton
MATROZEN, RIDDERS EN SCHILDKNAPEN

PLAATS VAN HANDELING

EERSTE BEDRIJF

Op zee, op het dek van Tristans
schip tijdens de overtocht van
Ierland naar Cornwall.

TWEEDE BEDRIJF

In de burcht van Marke in Cornwall.

DERDE BEDRIJF

Tristans burcht in Bretagne.

ERSTER AUFZUG

Erste Szene

Zeltartiges Gemach auf dem Vorderdeck eines Seeschiffes, reich mit Teppichen behangen, beim Beginn nach dem Hintergrunde zu gänzlich geschlossen; zur Seite führt eine schmale Treppe in den Schiffsraum hinab. Isolde auf einem Ruhebett, das Gesicht in die Kissen gedrückt. Brangäne einen Teppich zurückgeschlagen haltend, blickt zur Seite über Bord.

STIMME EINES JUNGEN SEEMANNS

(aus der Höhe, wie vom Mast her, vernehmbar)

Westwärts
schweift der Blick;
ostwärts
streicht das Schiff.
Frisch weht der Wind
der Heimat zu: –
mein irisch Kind,
wo weilest du?
Sind's deiner Seufzer Wehen,
die mir die Segel blähen? –
Wehe, wehe, du Wind!
Weh, ach wehe, mein Kind!
Irische Maid, du wilde, minnige Maid!

ISOLDE

(jäh auffahrend)
Wer wagt mich zu höhnen?
(Sie blickt verstört um sich.)
Brangäne, du? –
Sag, wo sind wir?

BRANGÄNE

(an der Öffnung)
Blaue Streifen
stiegen im Osten auf;
sanft und schnell
segelt das Schiff:
auf ruhiger See vor Abend
erreichen wir sicher das Land.

ISOLDE

Welches Land?

BRANGÄNE

Kornwalls grünen Strand.

ISOLDE

Nimmermehr!
Nicht heut, noch morgen!

BRANGÄNE

(läßt den Vorhang zufallen und eilt bestürzt zu Isolde)
Was hör' ich? Herrin! Ha!

ISOLDE

(wild vor sich hin)
Entartet Geschlecht!

EERSTE BEDRIJF

Eerste scène

Een grote tent op de voorplecht van een zeeschip, ingericht als een kamer en overvloedig met wandtapijten bekleed. Bij de aanvang is de tent aan de achterkant helemaal gesloten. Opzij voert een smalle trap naar het scheepsvuim eronder. Isolde bevindt zich op een rustbed en drukt haar gelaat tegen de kussens. Brangäne, die een van de wandtapijten heeft opgeslagen, kijkt zijdelings overboord.

STEM VAN EEN JONGE MATROOS

(uit de hoogte, als van boven in de mast)

Naar 't Westen
dwaalt de blik;
naar 't Oosten
vaart het schip.
Fris waait de wind
naar 't vaderland: –
mijn Ierse kind,
waar bleef je zo lang?
Zijn het je diepe zuchten,
die thans mijn zeilen doen zwellen?
Waai toch! Waai toch, jij wind!
Wee! Ach wee, mijn kind!
Ierse maagd! Jij wilde, aanminnige maagd!

ISOLDE

(komt plots overeind)
Wie waagt het mij te honen?
(Zij kijkt toornig om zich heen)
Brangäne, jij? –
Zeg, waar zijn wij?

BRANGÄNE

(bij de opening)
Blauwe strepen
doemen in 't Oosten op;
zacht en snel,
zo zeilt het schip;
op een rustige zee, en vóór de avond
bereiken we zeker het land.

ISOLDE

Wat voor een land?

BRANGÄNE

Cornwallis' groene strand.

ISOLDE

Nooit ofte nimmer!
Noch heden, noch morgen!

BRANGÄNE

(laat de gordijnen dichtvallen en loopt ontzet naar Isolde)
Wat hoor ik, meesteres? Ha!

ISOLDE

(wild, in zichzelf)
Ontaard geslacht,

Unwert der Ahnen!

Wohin, Mutter,
vergabst du die Macht,
über Meer und Sturm zu gebieten?
O zahme Kunst
der Zauberin,
die nur Balsamtränke noch braut!
Erwache mir wieder,
kühne Gewalt;
herauf aus dem Busen,
wo du dich bargst!
Hört meinen Willen,
zagende Winde!
Heran, zu Kampf
und Wettergetös!
Zu tobender Stürme
wütendem Wirbel!
Treibt aus dem Schlaf
dies träumende Meer,
weckt aus dem Grund
seine grollende Gier!
Zeigt ihm die Beute,
die ich ihm biete!
Zerschlag es dies trotzige Schiff,
des zerschellten Trümmer verschling's!
Und was auf ihm lebt,
den wehenden Atem,
den laß' ich euch Winden zum Lohn!

BRANGÄNE

(im äußersten Schreck, um Isolde sich bemühend)

O weh! Ach!
Ach des Übels, das ich geahnt! –
Isolde! Herrin!
Teures Herz!
Was bargst du mir so lang?
Nicht eine Träne
weintest du Vater und Mutter;
kaum einen Gruß
den Bleibenden botest du.
Von der Heimatscheidend
kalt und stumm,
bleich und schweigend
auf der Fahrt;
ohne Nahrung,
ohne Schlaf;
starr und elend,
wild verstört:
wie ertrug ich,
so dich sehend,
nichts dir mehr zu sein,
fremd vor dir zu stehn?
Oh, nun melde,
was dich müht!
Sage, künde,
was dich quält!
Herrin Isolde,
trauteste Holde!
Soll sie wert sich dir wähen,
vertraue nun Brangänen!

ISOLDE

Luft! Luft!
Mir erstickt das Herz!

de Vaad'ren onwaardig!

Aan wie, Moeder,
schonk jij toch de macht
over zeeën en stormen te heersen?
O, tamme kunst
van de toverares,
die nog slechts balsems kan brouwen!
Ontwaak weer in mij,
jij, 't koene geweld,
stijg op uit de boezem
waar jij je verborg!
Aanhoort mijn wil nu,
dralende winden!
Hierheen voor de kamp
en het onweersgeraas,
voor de woedende wervel
van razende stormen!
Wekt uit de slaap
deze dromende zee;
jaagt uit de grond
haar grollend begeren;
toont haar de buit
die 'k haar aanbied;
laat haar dit drieste schip kapotslaan,
en de versplinterde brokken verzwelgen!
En wat aan boord leeft,
wat ademt en zucht,
dat laat ik u, winden, tot loon!

BRANGÄNE

(bemoeit zich vol schrik om Isolde)

O wee!
Ach! Ach! Dat onheil heb ik vermoed! –
Isolde! Meesteres!
Dierbaar hart!
Wat heb je zo lang verborgen?
Niet één enk'le traan
liet je voor Vader en Moeder;
nuw'lijks een groet
gaf j'aan wie achterbleef;
van 't vaderland scheidend,
koud en stom,
bleek en zwijgend
tijdens de reis,
zonder voedsel,
zonder slaap,
wild en ontdaan,
star en ellendig, –
hoe kon ik 't verdragen
je zo te zien,
voor jou niets meer te zijn,
vreemd voor jou te staan?
O, deel mij toch mede
wat je mishaat!
Zeg en verkondig
wat je zo kwelt.
Gebiedster, Isolde,
Dierbaarste, liefste!
Opdat zij zich waardig acht',
vertrouw toch Brangäne!

ISOLDE

Lucht! Lucht!
Mij stokt het hart.

Öffne! Öffne dort weit!
(Brangäne zieht eilig die Vorhänge in der Mitte
auseinander.)

Zweite Szene

Man blickt dem Schiff entlang bis zum Steuerbord,
über den Bord hinaus auf das Meer und den Horizont.
Um den Hauptmast in der Mitte ist Seevolk, mit Tauen
beschäftigt, gelagert; über sie hinaus gewahrt man
am Steuerbord Ritter und Knappen, ebenfalls gelagert;
von ihnen etwas entfernt Tristan, mit verschränkten
Armen stehend, und sinnend auf das Meer blickend;
zu Füßen ihm, nachlässig gelagert, Kurwenal. - Vom
Maste her, aus der Höhe, vernimmt man wieder die
Stimme des jungen Seemanns.

DER JUNGE SEEMANN
(auf dem Maste, unsichtbar)
Frisch weht der Wind
der Heimat zu:
mein irisch Kind,
wo weilest du?
Sind's deiner Seufzer Wehen,
die mir die Segel blähen? –
Wehe, wehe, du Wind!
Weh, ach wehe, mein Kind!

ISOLDE
(deren Blick sogleich Tristan fand und starr auf ihn
geheftet blieb, dumpf für sich)
Mir erkoren, –
mir verloren, –
hehr und heil,
kühn und feig!
Todgeweihtes Haupt!
Todgeweihtes Herz!
(zu Brangäne, unheimlich lachend)
Was hältst du von dem Knechte?

BRANGÄNE
(ihrem Blicke folgend)
Wen meinst du?

ISOLDE
Dort den Helden,
der meinem Blick
den seinen birgt,
in Scham und Scheue
abwärts schaut.
Sag, wie dünkt er dich?

BRANGÄNE
Frägst du nach Tristan,
teure Frau?
dem Wunder aller Reiche,
dem hoch gepries'nen Mann,
dem Helden ohne Gleiche,
des Ruhmes Hort und Bann?

ISOLDE
(sie verhöhnend)
Der zagend vor dem Streiche
sich flüchtet, wo er kann,

Maak open! Maak wijd open!
(Brangäne trekt snel de middenste gordijnen opzij.)

Tweede scène

Men overschouwt het schip in zijn gehele lengte tot aan
stuurboord, en overboord ziet men ook de zee en de
horizon. Rondom de grote mast in het midden zijn een
aantal matrozen bezig met de touwen; achter hen zijn
aan stuurboord ook ridders en edelknappen gelegerd.
Ietwat apart staat Tristan met gekruiste armen naar zee
te turen. Kurwenal ligt nonchalant aan zijn voeten. - Van
de mast, in de hoogte, weerklinkt weer het lied van de
jonge matroos.

DE JONGE MATROOS
(in de mast, onzichtbaar)
Fris waait de wind
naar 't vaderland: –
mijn Ierse kind,
waar bleef je zo lang?
Zijn het je diepe zuchten,
die thans mijn zeilen doen zwellen?
Waai toch! Waai toch, jij wind!
Wee! Ach wee, mijn kind!

ISOLDE
(wier blik direct Tristan vond en star op hem gericht
bleef, dof in zichzelf)
Door mij verkozen, –
voor mij verloren, –
verheven, geheel,
dapper en laf –:
aan de dood gewijd hoofd!
aan de dood gewijd hart!
(Tot Brangäne, onheilspellend lachend)
Wat vind je van de knecht?

BRANGÄNE
(haar blik folgend)
Wie bedoel je?

ISOLDE
Die held daar,
die voor mijn blik
de zijne verbergt,
en met schuwe schaamte
neerwaarts schouwt: –
zeg, hoe lijkt hij je?

BRANGÄNE
Bedoel je soms Tristan,
dierbare Vrouw,
hij, 't wonder aller rijken,
de hooggeprezen man,
de weergaloze held,
de schat, de toevlucht van de roem?

ISOLDE
(haar bespottend)
Die, versagend voor de slag,
wegvlucht waar het kan,

weil eine Braut er als Leiche
für seinen Herrn gewann!
Dünkt es dich dunkel,
mein Gedicht?
Frag ihn denn selbst,
den freien Mann,
ob mir zu nahn er wagt?
Der Ehren Gruß
und zücht'ge Acht
vergift der Herrin
der zage Held,
daß ihr Blick ihn nur nicht erreiche,
den Helden ohne Gleiche!
Oh, er weiß
wohl, warum!
Zu dem Stolzen geh,
meld ihm der Herrin Wort!
Meinem Dienst bereit,
schleunig soll er mir nahn.

BRANGÄNE
Soll ich ihn bitten,
dich zu grüßen?

ISOLDE
Befehlen ließ
dem Eigenholde
Furcht der Herrin
ich, Isolde!
(Auf Isoldes gebieterischen Wink entfernt sich
Brangäne und schreitet verschämt dem Deck entlang
dem Steuerbord zu, an den arbeitenden Seeleuten
vorbei. Isolde, mit starrem Blicke ihr folgend, zieht sich
rücklings nach dem Ruhebett zurück, wo sie sitzend
während des Folgenden bleibt, das Auge unabge-
wandt nach dem Steuerbord gerichtet)

KURWENAL
(der Brangäne kommen sieht, zupft, ohne sich zu
erheben, Tristan am Gewande)
Hab acht, Tristan!
Botschaft von Isolde.

TRISTAN
(auffahrend)
Was ist? - Isolde? –
(Er faßt sich schnell, als Brangäne vor ihm anlangt
und sich verneigt.)
Von meiner Herrin?
Ihr gehorsam,
was zu hören
meldet höfisch
mir die traute Magd?

BRANGÄNE
Mein Herre Tristan,
euch zu sehen
wünscht Isolde,
meine Frau.

TRISTAN
Grämt sie die lange Fahrt,
die geht zu End';
eh' noch die Sonne sinkt,
sind wir am Land.

nu hij een lijk van een bruid
voor zijn Meester won! –
Dunkt het je donker,
mijn gedicht?
Vraag 't hem dan zelf,
die vrije man,
of hij het waagt mij te naad'ren?
De eerbiedige groet
en de kuise achting
heeft de dralende held
de Vorstin niet gebracht,
opdat haar blik hem toch maar niet zou bereiken -
die weergaloze held!
O, hij weet
wel waarom!
Ga naar die hoogmoedige,
zeg hem wat zijn Gebiedster wil:
bereid om mij te dienen
moet hij ter snelst mij genaken.

BRANGÄNE
Zal ik hem vragen
jou te begroeten?

ISOLDE
Ik beval
aan mijn vazal
zijn Vorstin te vrezzen,
ik, Isolde!
(Op een bevelende wenk van Isolde verwijdert
Brangäne zich en loopt over het dek naar stuurboord,
voorbij de werkende matrozen. Isolde, wier starre blik
haar volgt, trekt zich ruggelings terug naar het rustbed,
waar zij gedurende het volgende blijft zitten, met de
ogen onafgewend naar stuurboord gericht.)

KURWENAL
(die Brangäne ziet aankomen trekt, zonder op te
staan, aan het gewaad van Tristan.)
Pas op, Tristan!
Boodschap van Isolde.

TRISTAN
(opschrikkend)
Wat is 't? - Isolde?
(Hij hervat zich snel, als Brangäne bij hem aankomt en
een buiging maakt.)
Van mijn Gebiedster?
Welk een bevel,
gericht tot deze dienaar,
brengt thans zo hof'lijk
haar trouwe dienaars?

BRANGÄNE
Heer Tristan,
jou te zien
wenst Isolde,
mijn Meesteres.

TRISTAN
Verveelt de lange reis haar?
Die loopt op haar einde;
nog vóór de zon ondergaat
zijn we aan land:

Was meine Frau mir befehle,
treulich sei's erfüllt.

BRANGÄNE

So mög' Herr Tristan
zu ihr gehn:
das ist der Herrin Will'.

TRISTAN

Wo dort die grünen Fluren
dem Blick noch blau sich färben,
harrt mein König
meiner Frau:
zu ihm sie zu geleiten,
bald nah' ich mich der Lichten;
keinem gönnt' ich
diese Gunst.

BRANGÄNE

Mein Herre Tristan,
höre wohl:
deine Dienste
will die Frau,
daß du zur Stell' ihr nahtest,
dort wo sie deiner harrt.

TRISTAN

Auf jeder Stelle,
wo ich steh',
getreulich dien' ich ihr,
der Frauen höchster Ehr';
lieb' ich das Steuer
'jetzt' zur Stund',
wie lenkt' ich sicher den Kiel
zu König Markes Land?

BRANGÄNE

Tristan, mein Herre!
Was höhnst du mich?
Dünkt dich nicht deutlich
die tör'ge Magd,
hör meiner Herrin Wort!
So hieß sie, sollt' ich sagen: –
befehlen lieb
dem Eigenholde
Furcht der Herrin
sie, Isolde.

KURWENAL

(aufspringend)
Darf ich die Antwort sagen?

TRISTAN

(ruhig)
Was wohl erwidertest du?

KURWENAL

Das sage sie
der Frau Isold'!
Wer Kornwalls Kron'
und Englands Erb'
an Irlands Maid vermacht,
der kann der Magd
nicht eigen sein,
die selbst dem Ohm er schenkt.

wat mijn Gebiedster mij ook bevele,
zal trouw worden uitgevoerd.

BRANGÄNE

Dat Heer Tristan
zich dan bij haar begeve:
zo wil 't mijn Meesteres.

TRISTAN

Waar ginds de groene weiden
nog blauw lijken voor 't oog,
wacht mijn Koning
op mijn Gebiedster:
om haar naar hem te begeleiden
zal 'k hare Hoogheid dra benaad'ren:
aan niemand anders gun ik
deze gunst.

BRANGÄNE

Heer Tristan,
luister goed:
jouw diensten
wil de Meesteres,
en dat je haar daad'lijk opzoekt,
daar waar ze op jou wacht.

TRISTAN

Op elke plaats,
waar ik ook sta,
dien ik haar trouw,
zij, de hoogste eer aller vrouwen.
Maar als ik het roer
terstond zou verlaten,
hoe kon ik het schip dan veilig leiden
naar Koning Markes land?

BRANGÄNE

Tristan, mijn Heer,
waarom bespot je mij?
Als deze dwaze meid
jou niet duidelijk lijkt,
hoor dan 't woord van mijn Meesteres!
Zó, zegde zij, moest ik het zeggen:
zij liet bevelen
aan haar vazal,
zijn Vorstin te vrezen,
zij, Isolde!

KURWENAL

(springt recht.)
Mag ik het antwoord geven?

TRISTAN

(rustig)
Wat zou je repliceren?

KURWENAL

Laat ze dit zeggen
aan Vrouwe Isolde: –
Wie Cornwallis' kroon
en Englands erfdeel
aan Ierlands maagd vermaakt,
kan van deze maagd
de vazal niet zijn,
die hij zelf aan zijn oom dan schenkt!

Ein Herr der Welt
Tristan der Held!

Ich ruf's: du sag's, und grollten
mir tausend Frau Isolden.

(Da Tristan durch Gebärden ihm zu wehren sucht, und Brangäne entrüstet sich zum Weggehen wendet, singt Kurwenal der zögernd sich Entfernenden mit höchster Stärke nach.)

"Herr Morold zog
zu Meere her,
in Kornwall Zins zu haben;
ein Eiland schwimmt
auf ödem Meer,
da liegt er nun begraben!
Sein Haupt doch hängt
im Irenland,
als Zins gezahlt
von Engeland:
hei! unser Held Tristan,
wie der Zins' zahlen kann!"

(Kurwenal, von Tristan fortgescholten, ist in den Schiffsraum hinabgestiegen; Brangäne, in Bestürzung zu Isolde zurückgekehrt, schließt hinter sich die Vorhänge, während die ganze Mannschaft außen sich hören läßt)

ALLE MÄNNER

Sein Haupt doch hängt
im Irenland,
als Zins gezahlt
von Engeland:
heil unser Held Tristan,
wie der Zins zahlen kann!

Dritte Szene

(Isolde erhebt sich mit verzweiflungsvoller Wutgebärde. Brangäne stürzt ihr zu Füßen.)

BRANGÄNE

Weh, ach wehe!
Dies zu dulden!

ISOLDE

(dem furchtbarsten Ausbruche nahe, schnell sich zusammenraffend)
Doch nun von Tristan!
Genau will ich's vernehmen.

BRANGÄNE

Ach, frage nicht!

ISOLDE

Frei sag's ohne Furcht!

BRANGÄNE

Mit höf'schen Worten
wich er aus.

ISOLDE

Doch als du deutlich mahntest?

Een heer van de wereld
is Tristan, de held!

Ik roep het, herhaal het: al grolde
naar mij nu wel duizend Isolden!
(Terwijl Tristan hem met gebaren tracht te vermanen, en Brangäne verontwaardigd wil weggaan, zingt Kurwenal haar uit volle borst volgende woorden achterna, als zij zich aarzelend verwijdert:)

"Heer Morold trok
overzee hierheen,
om in Cornwallis cijns te heffen;
een eiland drijft
op de doodse zee,
daar ligt hij nu begraven:
maar zijn hoofd, dat hangt
in 't Ierse land,
als cijns betaald
door Engeland!
Hei! Onze held Tristan!
Hoe die cijns betalen kan!"

(Kurwenal, die door Tristan wordt berispt, daalt af naar het ruim onder de voorplecht. Brangäne, die verbijsterd naar Isolde is teruggekeerd, trekt de gordijnen achter zich dicht, terwijl buiten de hele bemanning het slot van Kurwenals lied herhaalt.)

ALLE MANNEN

Maar zijn hoofd, dat hangt
in 't Ierse land,
als cijns betaald
door Engeland!
Hei! Onze held Tristan!
Hoe die cijns betalen kan!

Derde scène

(Isolde staat op, met woedende gebaren vol vertwijfeling.)

BRANGÄNE

(valt haar te voet)
Wee! Ach, wee!
Zoiets te moeten dulden!

ISOLDE

(die op het punt staat in een kolossale woede uit te barsten, hervat zich snel)
Wel, wat zegt Tristan?
Precies wil ik 't vernemen.

BRANGÄNE

Ach, vraag het niet!

ISOLDE

Zeg 't, vrij en zonder vrees!

BRANGÄNE

Met hof'lijke woorden
ontweek hij het.

ISOLDE

En toen je 't duidelijk zegde?

BRANGÄNE

Da ich zur Stell'
ihn zu dir rief:
wo er auch steh',
so sagte er,
getreulich dien' er ihr,
der Frauen höchster Ehr';
lieb' er das Steuer
jetzt zur Stund',
wie lenkt er sicher den Kiel
zu König Markes Land?

ISOLDE

(schmerzlich bitter)
"Wie lenkt' er sicher den Kiel
zu König Markes Land."
Den Zins ihm auszuzahlen,
den er aus Irland zog!

BRANGÄNE

Auf deine eignen Worte
als ich ihm die entbot,
ließ seinen Diener Kurwenal –

ISOLDE

Den hab' ich wohl vernommen,
kein Wort, das mir entging.
Erfuhrest du meine Schmach,
nun höre, was sie mir schuf.
Wie lachend sie
mir Lieder singen,
wohl könnt' auch ich erwidern!
Von einem Kahn,
der klein und arm
an Irlands Küste schwamm,
darinnen krank
ein siecher Mann
elend im Sterben lag.
Isoldes Kunst
ward ihm bekannt;
mit Heilsalben
und Balsamsaft
der Wunde, die ihn plagte,
getreulich pflag sie da.
Der "Tantris"
mit sorgender List sich nannte,
als "Tristan"
Isold' ihn bald erkannte,
da in des Müß'gen Schwerte
eine Scharte sie gewahrte,
darin genau
sich fügt' ein Splitter,
den einst im Haupt
des Irenritter,
zum Hohn ihr heimgesandt,
mit kund'ger Hand sie fand. –
Da schrie's mir auf
aus tiefstem Grund!
Mit dem hellen Schwert
ich vor ihm stund,
an ihm, dem Überfrechen,
Herrn Morolds Tod zu rächen.
Von seinem Lager
blickt' er her, –
nicht auf das Schwert,

BRANGÄNE

Toen ik hem daad'lijk
bij jou ontbood:
wààr hij ook stond,
zo zegde hij,
diende hij haar trouw,
zij, de hoogste eer aller vrouwen,
maar als ik 't roer
terstond zou verlaten,
hoe kon ik 't schip dan veilig leiden
naar Koning Markes land?

ISOLDE

(smartelijk bitter)
"Hoe kon hij 't schip dan veilig leiden
naar Koning Markes land –"
om de cijns hem te betalen,
die hij uit Ierland bracht!

BRANGÄNE

En op je eigen woorden,
toen ik ze hem herhaalde,
liet zijn trouwe Kurwenal –

ISOLDE

Dat heb ik wel gehoord!
geen woord is mij ontgaan.
Je hebt mijn smaad vernomen,
hoor nu, wat ze mij bracht. –
Als ze mij lachend
liedjes toezingen,
kan ik hun ook van antwoord dienen: –
over een scheepje,
dat klein en arm
naar Ierland's kusten dreef;
daarin lag krank
een zieke man
ellendig aan het sterven.
Isoldes kunst
leerde hij kennen;
met helende zalven
en balsemsap
genas zij trouw
de wonde, die hem plaagde.
Hem, die "Tantris"
zich noemde, met behoedzame list,
herkende Isolde
dan snel als "Tristan",
toen z' in het zwaard van de bewusteloze
een kerf ontwaarde,
waarin precies
een splinter paste,
die z' ooit in het hoofd
van de Ierse ridder,
dat haar als hoon gezonden was,
met kundige hand gevonden had. –
Toen welde een kreet op
uit het diepst van mijn hart!
Met het naakte zwaard
stond ik voor hem,
om op hem, de overmoedige,
Heer Morolds dood te wreken.
Vanop zijn bed
keek hij naar mij, –
niet naar het zwaard,

nicht auf die Hand, –
er sah mir in die Augen.
Seines Elendes
jammerte mich;
das Schwert – ich ließ es fallen!
Die Morold schlug, die Wunde,
sie heilt' ich, daß er gesunde,
und heim nach Hause kehre, –
mit dem Blick mich nicht mehr beschwere!

BRANGÄNE

O Wunder! Wo hatt' ich die Augen?
Der Gast, den einst
ich pflegen half?

ISOLDE

Sein Lob hörtest du eben:
"Hei! unser Held Tristan!" –
der war jener traur'ge Mann.
Er schwur mit tausend Eiden
mir ew'gen Dank und Treue!
Nun hör', wie ein Held
Eide hält! –
Den als Tantris
unerkant ich entlassen,
als Tristan
kehrt' er kühn zurück;
auf stolzem Schiff,
von hohem Bord,
Irlands Erbin
begehrt er zur Eh'
für Cornwall's müden König,
für Marke, seinen Ohm.
Da Morold lebte,
wer hätt' es gewagt
uns je solche Schmach zu bieten?
Für der zinspflicht'gen
Kornen Fürsten
um Irlands Krone zu werben!
Ach, wehe mir!
Ich ja war's,
die heimlich selbst
die Schmach sich schuf.
Das rächende Schwert,
statt es zu schwingen,
machtlos ließ ich's fallen!
Nun dien' ich dem Vasallen!

BRANGÄNE

Da Friede, Sühn' und Freundschaft
von allen ward beschworen,
wir freuten uns all' des Tags;
wie ahnte mir da,
daß dir es Kummer schüf'?

ISOLDE

O blinde Augen!
Blöde Herzen!
Zahmer Mut,
verzagtes Schweigen!
Wie anders prahlte
Tristan aus,
was ich verschlossen hielt!
Die schweigend ihm
das Leben gab,

niet naar mijn hand, –
hij keek mij in de ogen.
Zijn ellende
deed mij leed;
het zwaard – dat liet ik vallen:
en de wonde, die Morold toebracht,
genas ik, opdat hij gezond werd
en naar huis zou teruggaan
en met zijn blikken mij niet meer vervolgen.

BRANGÄNE

O wonder! Waar waren mijn ogen?
De gast, die ik ooit
hielp verplegen?

ISOLDE

Je hebt zopas zijn lof gehoord; –
"Hei! Onze held, Tristan!" –
Hij was die droeve man. –
Hij zwoer met duizend eden
mij eeuwig dank en trouw.
Hoor dus hoe een held
zijn woord nu houdt! –
Die ik als Tantris
onherkend liet gaan,
keerde als Tristan
vermetel weer:
op zijn trotse schip,
hoog op het water,
durft hij Ierland's erfgenaam
ten huwelijk vragen
voor Cornwall's moede Koning,
voor Marke, zijn Oom.
Toen Morold nog leefde,
wie had toen gewaagd
ons zulk een smaad te bieden?
En voor de schatplichtige
Cornwallse Vorst
om Ierland's kroon te werven?
O, wee mij!
Want ik was het toch,
die zich heimelijk zelf
deze smaad verwierf!
Het wrekende zwaard –
in plaats van toe te slaan
liet ik 't machteloos vallen: –
nu dien ik de vazal.

BRANGÄNE

Daar vrede, verzoening en vriendschap
door allen werden gezworen,
verheugden wij ons de hele dag;
hoe had ik kunnen vermoeden
dat dit jou droefheid bracht?

ISOLDE

O, blinde ogen!
Dwaze harten!
Makke moed,
versagend zwijgen!
Hoe anders praalde
Tristan toen
met wat ik verborgen hield!
Zij, die zwijgend hem
het leven gaf,

vor Feindes Rache
ihn schweigend barg;
was stumm ihr Schutz
zum Heil ihm schuf,
mit ihr - gab er es preis.
Wie siegprangend,
heil und hehr,
laut und hell
wies er auf mich:
"Das wär ein Schatz,
mein Herr und Ohm;
wie dünkt' euch die zur Eh'?
Die schmucke Irin
hol' ich her;
mit Steg' und Wegen
wohlbekannt,
ein Wink, ich flieg'
nach Irenland;
Isolde, die ist Euer!
mir lacht das Abenteuer!" -
Fluch dir, Verruchter!
Fluch deinem Haupt!
Rache! Tod!
Tod uns beiden!

BRANGÄNE

(mit ungestümer Zärtlichkeit auf Isolde stürzend)
O Süße! Traute!
Teure! Holde!
Goldne Herrin!
Lieb' Isolde!
(Sie zieht Isolde allmählich nach dem Ruhebett.)
Hör' mich! Komme!
Setz' dich her!
Welcher Wahn!
Welch eitles Zürnen!
wie magst du dich betören,
nicht hell zu sehn noch hören?
Was je Herr Tristan
dir verdankte,
sag, konnt' er's höher lohnen,
als mit der herrlichsten der Kronen?
So dient' er treu
dem edlen Ohm;
dir gab er der Welt
begehrlichsten Lohn:
dem eig'nen Erbe,
echt und edel,
entsagt' er zu deinen Füßen,
als Königin dich zu grüßen.
(Isolde wendet sich ab.)
Und warb er Marke
dir zum Gemahl,
wie wolltest du die Wahl doch schelten,
muß er nicht wert dir gelten?
Von edler Art
und mildem Mut,
wer gliche dem Mann
an Macht und Glanz?
Dem ein hehrster Held
so treulich dient,
wer möchte sein Glück nicht teilen,
als Gattin bei ihm weilen?

en hem zwijgend behoedde
voor 's vijands wraak:
wat haar zwijgen hem
als bescherming schonk,
hij gaf het prijs - met haar!
Hoe zegepralend,
hoog en heil,
luid en hel,
wees hij naar mij:
"Dàt ware een schat,
mijn Heer en Oom;
hoe lijkt ze u als vrouw?
Die knappe Ierse
haal ik hierheen;
met steg en weg
ben ik goed bekend,
een wenk, en ik vlieg
naar Ierland toe;
Isolde wordt de uwe;
mij lokt het avontuur!" -
Wees vervloekt, laaghartige!
Vervloekt weze je hoofd!
Wraak! Dood!
Dood voor ons beiden!

BRANGÄNE

(stort zich met ongebreidelde tederheid op Isolde)
O liefste! Trouwe!
Dierbare! Schat!
Aanbeden Meesteres!
Lieve Isolde!
(Zij trekt Isolde geleidelijk mee naar het rustbed.)
Hoor mij aan! Kom!
Zit hier neer!
Welk een waanzin!
Welke ijdele toorn!
Hoe kan je ertoe komen
niet langer klaar te zien of te horen?
Wat Heer Tristan
jou te danken had,
zeg, hoe kon hij 't beter lonen
dan met de heerlijkste der kronen?
Zo diende hij trouw
zijn edele Oom,
en jou gaf hij 's werelds
begeerlijkste loon:
het eigen erfdeel
verzaakte hij eerlijk en edel
en legde 't aan je voeten,
om als Koningin je te begroeten.
(Isolde wendt zich af.)
En al wierf hij je voor Marke
als gemalin;
hoe kan je die keuze laken,
als zou hij onwaardig zijn?
Hij is van edel ras,
heeft een mild gemoed;
wie is zijns gelijke
in macht en glans?
De man die de hoogste held
zo trouw toch dient,
wie zou zijn geluk niet willen delen
en als gade bij hem toeven?

ISOLDE

(starr vor sich hinblickend)
Ungeminnt
den hehrsten Mann
stets mir nah' zu sehen,
wie könnt' ich die Qual bestehen?

BRANGÄNE

Was wahnst du Arge?
Ungeminnt? -
(Sie nähert sich schmeichelnd und kosend Isolden.)
Wo lebte der Mann,
der dich nicht liebte?
der Isolden sah',
und in Isolden
selig nicht ganz verging'?
Doch, der dir erkoren,
wär' er so kalt,
zög' ihn von dir
ein Zauber ab:
den bösen wüßt' ich
bald zu binden,
ihn bannte der Minne Macht.
(mit geheimnisvoller Zutraulichkeit ganz nah zu Isolden)
Kennst du der Mutter
Künste nicht?
Wahnst du, die alles
klug erwägt,
ohne Rat in fremdes Land
hätt' sie mit dir mich entsandt?

ISOLDE

(düster)
Der Mutter Rat
gemahnt mich recht;
willkommen preis' ich
ihre Kunst: -
Rache für den Verrat, -
Ruh' in der Not dem Herzen! -
Den Schrein dort bring mir her.

BRANGÄNE

Er birgt, was heil dir frommt.
(Sie holt eine kleine goldne Truhe herbei, öffnet sie, und deutet auf ihren Inhalt.)
So reihte sie die Mutter,
die mächt'gen Zaubertränke.
Für Weh und Wunden
Balsam hier;
für böse Gifte
Gegengift.
(Sie zieht ein Fläschen hervor.)
Den hehrsten Trank,
ich halt' ihn hier.

ISOLDE

Du irrst, ich kenn' ihn besser;
ein starkes Zeichen
schnitt ich ihm ein.
(Sie ergreift ein Fläschen und zeigt es.)
Der Trank ist 's, der mir taugt!
(Sie hat sich vom Ruhebett erhoben, und vernimmt mit wachsendem Schrecken den Ruf des Schiffsvolks.)

ISOLDE

(kijkt star voor zich uit)
Onbemind
de edelste man
steeds nabij te hebben, -
hoe kon ik die kwelling verdragen?

BRANGÄNE

Wat denk je toch, domoor?
Onbemind?
(Ze komt weer vleiend en liefkozend naderbij.)
Waar leeft dan die man,
die jou niet bemint?
Die Isolde zag,
en in Isolde
zichzelf niet zalig verloor?
Maar als jouw uitverkorene
zo koud zou zijn,
en een tover hem
van jou verwijderd hield,
dan wist ik die booswicht
weldra weer te binden;
de macht der minne hield hem in haar ban.
(Met mysterieuze vertrouwelijkheid heel dicht bij Isolde)
Ken jij je Moeders
kunsten niet?
Denk je dat zij,
die alles schrander afwoog,
mij zonder raad naar 't vreemde land
met jou heeft gezonden?

ISOLDE

(somber)
Mijn Moeders raad
wijst mij terecht;
en welkom is mij
haar kunst: -
Wraak voor 't verraad, -
en rust voor de nood des harten! -
Breng mij dat schrijn daar.

BRANGÄNE

Het bevat alles voor je heil.
(Zij gaat een klein gouden koffertje halen, maakt het open en wijst naar de inhoud.)
Zo heeft je Moeder ze geschikt,
de machtige toverdranken.
Voor wee en wonden,
die balsem hier;
voor boze giften,
het tegengif: -
(zij haalt een flesje te voorschijn)
maar de beste drank,
die heb ik hier.

ISOLDE

Je vergist je, ik ken hem beter;
een duidelijk teken
kerfde ik erin: -
(Ze grijpt een flesje en toont het haar.)
dié drank is 't, die mij bekomt!
(Isolde is van het rustbed opgestaan, en hoort nu met toenemende angst de roep van het scheepsvolk.)

BRANGÄNE
Der Todestrank!
(*Sie weicht entsetzt zurück.*)

SCHIFFSVOLK
Ho! he! ha! he!
Am Untermast
die Segel ein!
Ho! he! ha! he!

ISOLDE
Das deutet schnelle Fahrt!
Weh mir! Nahe das Land!

Vierte Szene

(*Durch die Vorhänge tritt mit Ungestüm Kurwenal herbei.*)

KURWENAL
Auf! Auf! Ihr Frauen!
Frisch und froh!
Rasch gerüstet!
Fertig nun, hurtig und flink! –
(*gemessener*)
Und Frau Isolden
sollt' ich sagen
von Held Tristan,
meinem Herrn: –
Vom Mast der Freude Flagge,
sie wehe lustig ins Land;
in Markes Königsschlosse
mach sie ihr Nah'n bekannt.
Drum Frau Isolde
bät' er eilen,
fürs Land sich zu bereiten,
daß er sie könnt' geleiten.

ISOLDE
(*nachdem sie zuerst bei der Meldung in Schauer
zusammengefahren, gefaßt und mit Würde*)
Herrn Tristan bringe
meinen Gruß,
und meld ihm, was ich sage. –
Sollt' ich zur Seit' ihm gehen,
vor König Marke zu stehen,
nicht möcht' es nach Zucht
und Fug geschehn,
empfang' ich Sühne
nicht zuvor
für ungesühnte Schuld:
drum such' er meine Huld.
(*Kurwenal macht eine trotzig Gebärde. Isolde fährt
mit Steigerung fort.*)
Du merke wohl
und meld' es gut! –
Nicht woll' ich mich bereiten,
ans Land ihn zu begleiten;
nicht werd' ich zur Seit' ihm gehen,
vor König Marke zu stehen,
begehrte Vergessen
und Vergeben
nach Zucht und Fug
er nicht zuvor

BRANGÄNE
De doodsdrank!
(*deinst ontzet achteruit*)

MATROZEN
He! ha! ho! he!
Aan de bezaansmast
de zeilen vieren!
He! ha! ho! he!

ISOLDE
Dat betekent een snelle vaart.
Wee mij! Het land is nabij!

Vierde scène

(*Langs de gordijnen komt Kurwenal onstuimig binnen.*)

KURWENAL
Op, op! Gij vrouwen!
Fris en vrolijk!
Kleedt u snel!
Maakt u klaar, haastig en flink!
(*Op meer gematigde toon*)
En aan Vrouwe Isolde
moest ik zeggen
vanwege de held Tristan,
mijn gebieder:
de vlag der vreugde aan de mast
waait nu lustig naar het land;
aan Markes koningsslot
meldt ze uw komst.
Daarom, Vrouw Isolde,
vraagt hij, u met spoed
voor de landing klaar te maken,
opdat hij u kan begeleiden.

ISOLDE
(*heeft die mededeling eerst met afgrijzen aanhoord,
maar antwoordt nu kalm en waardig*)
Breng Heer Tristan
nu mijn groet,
en meld hem wat ik zeg. –
Als ik aan zijn zijde moet gaan
om vóór Koning Marke te staan,
dan kan dit gevoeglijk
niet gebeuren,
als ik tevoren geen
genoegdoening kreeg
voor een ongeboete schuld.
Dat hij dus eerst mijn genade verwerve.
(*Kurwenal maakt een hoogmoedig gebaar. Isolde
spreekt met klem verder.*)
Let dus goed op
en herhaal het precies! –
Noch wil 'k er mij op voorbereiden
dat 'k hem aan land zou begeleiden,
noch wil 'k aan zijn zijde gaan
noch wil 'k voor Koning Marke staan,
als hij niet eerst
gevoeglijk
vergeten en
vergeving vraagt

für ungebüßte Schuld: –
die bö't ihm meine Huld.

KURWENAL
Sicher wißt,
das sag' ich ihm;
nun harrt, wie er mich hört!
(*Er geht schnell zurück.*)

ISOLDE
(*eilt auf Brangäne zu und umarmt sie heftig*)
Nun leb wohl, Brangäne!
Grüß mir die Welt,
grüße mir Vater und Mutter!

BRANGÄNE
Was ist? Was sinnst du?
Wolltest du fliehn?
Wohin soll ich dir folgen?

ISOLDE
(*faßt sich schnell*)
Hörtest du nicht?
Hier bleib' ich,
Tristan will ich erwarten.
Getreu befolg'
was ich befehl',
den Sühnetrank
rüste schnell;
du weißt, den ich dir wies.
(*Sie entnimmt dem Schrein das Fläschen*)

BRANGÄNE
Und welchen Trank?

ISOLDE
Diesen Trank!
In die goldne Schale
gieß ihn aus;
gefüllt faßt sie ihn ganz.

BRANGÄNE
(*voll Grausen das Fläschen empfangend*)
Trau' ich dem Sinn?

ISOLDE
Sei du mir treu!

BRANGÄNE
Den Trank – für wen?

ISOLDE
Wer mich betrog.

BRANGÄNE
Tristan?

ISOLDE
Trinke mir Sühne!

BRANGÄNE
(*zu Isoldes Füßen stürzend*)
Entsetzen! Schone mich Arme!

voor zijn ongeboete schuld –
dan zal 'k hem genade schenken.

KURWENAL
Wees gerust,
dat zeg ik hem;
maar wacht, hoe hij het opneemt!
(*Hij keert snel terug.*)

ISOLDE
(*loopt naar Brangäne en omhelst haar heftig*)
En nu, vaarwel, Brangäne!
Groet mij de wereld,
groet mij Vader en Moeder!

BRANGÄNE
Wat is er? Waar denk je aan?
Wou je soms vluchten?
Waarheen moet ik je volgen?

ISOLDE
(*hervat zich snel.*)
Hoorde je 't niet?
Hier blijf ik;
Op Tristan wil ik wachten –
Doe trouw
wat ik beveel:
maak snel
de verzoeningsdrank klaar, –
je weet wel, ik heb hem getoond.
(*Ze neemt het flesje uit het schrijn.*)

BRANGÄNE
Wat voor een drank?

ISOLDE
Deze drank!
In de gouden schaal
giet je hem uit;
hij vult ze geheel.

BRANGÄNE
(*neemt het flesje vol afschuw aan*)
Moet ik mijn zinnen geloven?

ISOLDE
Wees jij me nu trouw!

BRANGÄNE
Die drank - voor wie?

ISOLDE
Voor wie mij bedroog.

BRANGÄNE
Tristan?

ISOLDE
Hij drinkte ter verzoening.

BRANGÄNE
(*valt Isolde te voet*)
Ontzetting! Spaar mij, arme!

ISOLDE
(sehr heftig)
Schone du mich,
untreue Magd! –
Kennst du der Mutter
Künste nicht?
Wähnst du, die alles
klug erwägt,
ohne Rat in fremdes Land
hätt' sie mit dir mich entsandt?
Für Weh und Wunden
gab sie Balsam,
für böse Gifte
Gegengift:
für tiefstes Weh,
für höchstes Leid –
gab sie den Todestrank.
Der Tod nun sag' ihr Dank!

BRANGÄNE
(kaum ihrer mächtig)
O tiefstes Weh!

ISOLDE
Gehorchst du mir nun?

BRANGÄNE
O höchstes Leid!

ISOLDE
Bist du mir treu?

BRANGÄNE
Der Trank?

KURWENAL
(eintretend)
Herr Tristan!
*(Brangäne erhebt sich erschrocken und verwirrt.
Isolde sucht mit furchtbarer Anstrengung sich zu
fassen.)*

ISOLDE
Herr Tristan trete nah!

Fünfte Szene

*(Kurwenal geht wieder zurück. Brangäne, kaum ihrer mächtig, wendet sich in den Hintergrund. Isolde, ihr ganzes Gefühl zur Entscheidung zusammenfassend, schreitet Langsam, mit großer Haltung, dem Ruhebett zu, auf dessen Kopfende sich stützend sie den Blick fest dem Eingange zuwendet.)
(Tristan tritt ein, und bleibt ehrerbietig am Eingange stehen.)
(Isolde ist mit furchtbarer Aufregung in seinen Anblick versunken.)*

TRISTAN
Begehrt, Herrin,
was Ihr wünscht.

ISOLDE
(heftig)
Spaar jij mij,
trouweloze dienaars!
Ken jij mijn Moeders
kunsten niet?
Denk je dat zij,
die alles schrander afwoog,
mij zonder raad naar 't vreemde land
met jou heeft gezonden?
Voor wee en wonden
gaf ze balsem;
voor boze giften,
het tegengif:
voor de diepste smart,
voor het hoogste leed –
gaf zij de doodsdrank.
De dood zegt haar nu dank!

BRANGÄNE
(haast buiten zichzelf)
O, diepste smart!

ISOLDE
Gehoorzaam je mij nu?

BRANGÄNE
O, hoogste leed!

ISOLDE
Ben je me trouw?

BRANGÄNE
De drank?

KURWENAL
(komt binnen)
Heer Tristan.
*(Brangäne komt geschrokken en verward overeind.
Isolde doet een vreselijke inspanning om zich te
hervatten.)*

ISOLDE
Dat Heer Tristan nadere.

Vijfde scène

*(Kurwenal gaat weer buiten. Brangäne, zichzelfe amper meester, trekt zich op de achtergrond terug. Isolde, die zich op de uiteindelijke beslissing voorbereidt, schrijdt langzaam en plechtig naar het rustbed, zoekt steun op het hoofdeinde ervan, en houdt de blik vast op de ingang gericht.)
(Tristan komt binnen en blijft eerbiedig bij de ingang staan.)
(Isolde is, ten zeerste opgewonden, in zijn aanblik verzonken.)*

TRISTAN
Zeg, Vorstin,
wat gij wenst.

ISOLDE
Wüßtest du nicht,
was ich begehre,
da doch die Furcht,
mir's zu erfüllen,
fern meinem Blick dich hielt?

TRISTAN
Ehrfurcht
hielt mich in Acht.

ISOLDE
Der Ehre wenig
botest du mir;
mit off'nem Hohn
verwehrtest du
Gehorsam meinem Gebot.

TRISTAN
Gehorsam einzig
hielt mich in Bann.

ISOLDE
So dankt' ich Geringes
deinem Herrn,
riet dir sein Dienst
Unsitte
gegen sein eigen Gemahl?

TRISTAN
Sitte lehrt,
wo ich gelebt:
zur Brautfahrt
der Brautwerber
meide fern die Braut.

ISOLDE
Aus welcher Sorg'?

TRISTAN
Fragt die Sitte!

ISOLDE
Da du so sittsam,
mein Herr Tristan,
auch einer Sitte
sei nun gemahnt:
den Feind dir zu sühnen,
soll er als Freund dich rühmen.

TRISTAN
Und welchen Feind?

ISOLDE
Frag deine Furcht!
Blutschuld
schwebt zwischen uns.

TRISTAN
Die ward gesühnt.

ISOLDE
Nicht zwischen uns.

ISOLDE
Zou je niet weten
wat ik verlang,
daar de vrees
om mij te voldoen
je ver van mijn blikken hield?

TRISTAN
Eerbied
hield mij in bedwang.

ISOLDE
Weinig eer
gaf je mij:
met openlijke spot
weigerde je
mijn bevel te gehoorzamen.

TRISTAN
Gehoorzaamheid alleen
hield mij in haar ban.

ISOLDE
Dan heb ik je Heer
maar weinig te danken,
als zijn dienst je
onwelvoeglijkheid raadde
tegenover zijn gade?

TRISTAN
De zede leert,
daar waar ik woon:
op de bruidsreis blijve
de bruidswerver
ver van de bruid.

ISOLDE
Met welke bedoeling?

TRISTAN
Vraag 't aan de zede!

ISOLDE
Daar je zo zedig bent,
Heer Tristan,
moet jij je een andere
zedes herinneren:
je vijand te verzoenen
als hij je als vriend wil roemen.

TRISTAN
Welke vijand?

ISOLDE
Vraag het je vrees!
Bloedschuld
hangt tussen ons.

TRISTAN
Die werd geboet.

ISOLDE
Niet tussen ons.

TRISTAN
Im offnen Feld
vor allem Volk
ward Urfehde geschworen.

ISOLDE
Nicht da war's,
wo ich Tantris barg,
wo Tristan mir verfiel.
Da stand er herrlich,
hehr und heil;
doch was er schwur,
das schwurt ich nicht: –
zu schweigen hatt' ich gelernt.
Da in stiller Kammer
krank er lag,
mit dem Schwerte stumm
ich vor ihm stund:
schwieg da mein Mund,
bannt' ich meine Hand, -
doch was einst mit Hand
und Mund ich gelobt,
das schwur ich schweigend zu halten.
Nun will ich des Eides walten.

TRISTAN
Was schwurt ihr, Frau?

ISOLDE
Rache für Morold!

TRISTAN
Müht euch die?

ISOLDE
Wagst du zu höhnen?
Angelobt war er mir,
der hehre Irenheld;
seine Waffen hatt' ich geweiht,
für mich zog er zum Streit.
Da er gefallen,
fiel meine Ehr':
in des Herzens Schwere
schwur ich den Eid,
würd' ein Mann den Mord nicht sühnen,
wollt' ich Magd mich des erkühnen.
Siech und matt
in meiner Macht,
warum ich dich da nicht schlug?
Das sag dir selbst mit leichtem Fug.
Ich pflag des Wunden,
daß den Heilgesunden
rächend schlüge der Mann,
der Isolden ihm abgewann.
Dein Los nun selber
magst du dir sagen!
Da die Männer sich all' ihm vertragen,
wer muß nun Tristan schlagen?

TRISTAN
(bleich und düster)
War Morold dir so wert,
nun wieder nimm das Schwert,
und führ' es sicher und fest,
daß du nicht dir's entfallen läßt!
(Er reicht ihr sein Schwert dar, und wendet sich ab.)

TRISTAN
Op het open veld,
en door heel het volk,
werd vergetelheid gezworen.

ISOLDE
Dàar was het niet,
waar ik Tantris verborg,
en waar Tristan mij werd verbeurd.
Daar stond hij heerlijk,
hoog en heil;
maar wat hij zwoer,
dat zwoer ik niet: -
ik had het zwijgen geleerd.
Toen hij ziek
in de stille kamer lag,
en ik met het zwaard
stom voor hem stond,
toen zweeg mijn mond;
toen weerhield ik mijn hand,
maar wat ik toen met hand
en mond beloofde,
dat zwoer ik zwijgend te houden.
Nu wil ik mijn eed gestand doen.

TRISTAN
Watzwoer u, Vrouwe?

ISOLDE
Wraak voor Morold.

TRISTAN
Komt die u toe?

ISOLDE
Waag je 't, mij te honen?
Hij was met mij verloofd,
de edele Ierse held;
zijn wapens mocht ik wijden,
voor mij trok hij ten strijde.
Toen hij gevallen was,
viel ook mijn eer;
met leed in het hart
zwoer ik een eed:
als een man die moord niet zou wreken,
zou ik, een meisje, 't op mij nemen.
Ziek en afgemat
lag je in mijn macht.
Waarom ik je toen niet doodde
kan jij je gevoeglijk wel vragen.
'k Verpleegde de gewonde,
opdat de weer gezonde
wrekend verslagen zou worden door de man
die Isolde dan zou winnen.
Je kunt nu zelf bepalen
wat je lot zal worden.
Daar alle mannen zich goed met hem verstaan,
wie is dan nog bereid om Tristan te verslaan?

TRISTAN
(bleek en somber)
Was Morold in jouw ogen zoveel waard,
wel, neem het dan weer op, dat zwaard,
hanteer het stevig en kordaat
zodat je het niet vallen laat.
(Hij reikt haar zijn zwaard aan.)

ISOLDE
Wie sorgt' ich schlecht
um deinen Herren;
was würde König
Marke sagen,
erschlug ich ihm
den besten Knecht,
der Kron' und Land ihm gewann,
den allertreusten Mann?
Dünkt dich so wenig,
was er dir dankt,
bringst du die Irin
ihm als Braut,
daß er nicht schölte,
schlug' ich den Werber,
der Urfehde-Pfand
so treu ihm liefert zur Hand?
Wahre dein Schwert!
Da einst ich's schwang,
als mir die Rache
im Busen rang:
als dein messender Blick
mein Bild sich stahl,
ob ich Herrn Marke
taug' als Gemahl:
das Schwert – da ließ ich's sinken.
Nun laß uns Sühne trinken!
*(Sie winkt Brangäne. Diese schaudert zusammen,
schwankt und zögert in ihrer Bewegung.)
(Isolde treibt sie durch gesteigerte Gebärde an.)
(Brangäne läßt sich zur Bereitung des Trankes an.)*

STIMMEN DES SCHIFFSVOLKES
(außen)
Ho! he! ha! he!
Am Obermast
die Segel ein!
Ho! he! ha! he!

TRISTAN
(aus düstrem Brüten auffahrend)
Wo sind wir?

ISOLDE
Hart am Ziel!
Tristan, gewinn' ich Sühne?
Was hast du mir zu sagen?

TRISTAN
(finster)
Des Schweigens Herrin
heißt mich schweigen:
faß' ich, was sie verschwieg,
verschweig' ich, was sie nicht faßt.

ISOLDE
(belebend)
Dein Schweigen faß' ich,
weichst du mir aus.
Weigerst du die Sühne mir?

ISOLDE
Hoe slecht zou ik dan zorgen
voor je Heer;
wat zou Koning
Marke zeggen,
moest ik zijn beste
knecht verslaan,
die kroon en land voor hem verwierf,
die allertrouwste onderdaan?
Dunkt het je zo weinig,
wat hij je dankt,
jij, die de Ierse
hem brengt als bruid,
dat hij niet schelden zou,
als ik de werver versloeg,
die hem het vredespand
zo trouw leverde aan zijn hand? –
Behoud je zwaard!
Toen ik het ophief,
wijd de wraak
woelde in mijn borst,
en je metende blik
mijn beeltenis opnam,
of ik Heer Marke
soms dienen kon als gade:
dat zwaard - dat liet ik zinken.
Laat ons nu verzoening drinken!
*(Zij wenkt Brangäne. Deze rilt en wankelt, en aarzelt
om te bewegen.)
(Isolde spoort haar aan met steeds dringender
gebaren.)
(Brangäne maakt zich klaar om de drank te bereiden.)*

MATROZEN
(buiten)
Ho! he! ha! he!
Aan de bezaansmast
de zeilen vieren!
Ho! he! ha! he!

TRISTAN
(schrikt op uit sombere gepeinzen)
Waar zijn we?

ISOLDE
Dicht bij het doel.
Tristan, verkrijg ik verzoening?
Wat heb je mij te zeggen?

TRISTAN
(somber)
De Meesteres van het zwijgen
gebiedt mij te zwijgen:
als ik vat wat zij verzweeg,
dan verzwijg ik wat zij niet vat.

ISOLDE
(met nieuwe kracht)
Je zwijgen vat ik,
en je ontwijkt me.
Weiger je mij de verzoening?

SCHIFFSVOLK
(*außen*)
Ho! he! ha! he!
(*Auf Isoldes ungeduldigen Wink reicht Brangäne ihr die gefüllte Trinkschale.*)

ISOLDE
(*mit dem Becher zu Tristan tretend, der ihr starr in die Augen blickt*)
Du hörst den Ruf?
Wir sind am Ziel:
in kurzer Frist
(*sehr ernst*) stehn wir
(*mit leisem Hohn*) vor König Marke.
Geleitest du mich,
dünkt dich's nicht lieb,
darfst du so ihm sagen:
"Mein Herr und Ohm,
sieh die dir an:
ein sanftres Weib
gewännt du nie.
Ihren Angelobten
erschlug ich ihr einst,
sein Haupt sandt' ich ihr heim;
die Wunde, die
seine Wehr mir schuf,
die hat sie hold geheilt;
mein Leben lag
in ihrer Macht:
das schenkte mir
die milde Magd,
und ihres Landes
Schand' und Schmach,
die gab sie mit darein,
dein Eh'gemahl zu sein.
So guter Gaben
holden Dank
schuf mir ein süßer
Sühnetrank;
den bot mir ihre Huld,
zu sühnen alle Schuld."

SCHIFFSVOLK
(*außen*)
Auf das Tau!
Anker los!

TRISTAN
(*wild auffahrend*)
Los den Anker!
Das Steuer dem Strom!
Den Winden Segel und Mast!
(*Er entreißt Isolden die Trinkschale.*)
Wohl kenn' ich Irlands
Königin,
und ihrer Künste
Wunderkraft.
Den Balsam nützt' ich,
den sie bot:
den Becher nehm' ich nun,
daß ganz ich heut genese.
Und achte auch
des Sühneeids,
den ich zum Dank dir sage!
Tristans Ehre –

MATROZEN
Ho! he! ha! he!
(*Op een ongeduldige wenk van Isolde reikt Brangäne haar de gevulde schaal aan.*)

ISOLDE
(*gaat met de beker naar Tristan, die star in haar ogen kijkt*)
Hoor je 't geroep?
We zijn aan het doel.
Binnen korte tijd
(*zeer ernstig*) staan wij –
(*met stille hoon*) voor Koning Marke.
Daar je mij begeleidt,
vind je 't niet lief
hem aldus te zeggen:
"Mijn Heer en Oom,
bekijk ze nu!
Een zoetere vrouw
kon je nimmer vinden.
Haar verloofde
heb ik ooit verslagen,
en zijn hoofd zond ik haar toe;
de wonde, die hij me,
zich werend, sloeg,
die heeft ze vriend'lijk genezen;
mijn leven lag
geheel in haar macht;
dat schonk mij
die milde maagd,
mèt de smaad en de schand'
van haar vaderland:
je gade te zijn –
dat schonk ze erbij.
Voor zoveel gaven
een minzame dank,
die bood mij een zoete
verzoeningsdrank.
Die schonk ze mij in haar genade,
om alle schuld te boeten."

MATROZEN
(*buiten*)
Het meertouw nu!
Laat het anker vallen!

TRISTAN
(*wild uitvallend*)
Haal het anker op!
Richt het roer naar de stroom!
De mast en de zeilen in de wind!
(*Rukt de beker brutaal uit Isoldes hand.*)
Goed ken ik Irlands
Koningin,
en de wondere kracht
van haar kunsten:
'k genoot van de balsem,
die ze me bood;
en nu neem ik de beker
om heden geheel te genezen!
En luister thans
naar de verzoeningseed,
die ik als dank zal zeggen. –
Tristan's eer –

höchste Treu!
Tristans Elend –
kühnster Trotz!
Trug des Herzens;
Traum der Ahnung!
Ew'ger Trauer
einz'ger Trost:
Vergessens güt'ger Trank,
dich trink' ich sonder Wank.
(*Er setzt an und trinkt.*)

ISOLDE
Betrug auch hier?
Mein die Hälfte!
(*Sie entwindet ihm den Becher.*)
Verräter! Ich trink' sie dir!
(*Sie trinkt. Dann wirft sie die Schale fort. - Beide, von Schauer erfaßt, blicken sich mit höchster Aufregung, doch mit starrer Haltung, unverwandt in die Augen, in deren Ausdruck der Todestrotz bald der Liebesglut weicht. - Zittern ergreift sie. Sie fassen sich krampfhaft an das Herz, und führen die Hand wieder an die Stirn. - Dann suchen sie sich wieder mit dem Blicke, senken ihn verwirrt, und heften ihn wieder mit steigender Sehnsucht aufeinander.*)

ISOLDE
(*mit bebender Stimme*)
Tristan!

TRISTAN
(*überströmend*)
Isolde!

ISOLDE
(*an seine Brust sinkend*)
Treuloser Holder!

TRISTAN
(*Er umfaßt sie mit Glut.*)
Seligste Frau!
(*Sie verbleiben in stummer Umarmung.*)

ALLE MÄNNER
(*außen*)
Heil! Heil!
König Marke!
König Marke Heil!
(*Brangäne, die mit abgewandtem Gesicht, voll Verwirrung und Schauer sich über den Bord gelehnt hatte, wendet sich jetzt dem Anblick des in Liebesumarmung versunkenen Paares zu und stürzt händeringend vor Verzweiflung, in den Vordergrund.*)

BRANGÄNE
Wehe! Wehe!
Unabwendbar
ewige Not
für kurzen Tod!
Tör'ger Treue
trugvolles Werk
blüht nun jammernd empor!
(*Tristan und Isolde fahren aus der Umarmung auf.*)

is hoogste trouw;
Tristan's ellende –
is opperste trots.
Illusie des harten;
droom van 't voorgevoel:
van eeuwige treurnis
de enige troost.
O, goede drank van 't vergeten!
Jou drink ik zonder aarz'len!
(*Hij zet de beker aan zijn lippen en drinkt.*)

ISOLDE
Ook hier weer bedrog?
De helft is voor mij!
(*Zij ontrukkt hem de beker.*)
Verrader, dit drink ik voor jou!
(*Zij drinkt. Dan werpt zij de beker weg. - Beiden rillen en kijken elkaar in de hoogste opwinding star en onafgewend in de ogen, waar de uitdaging van de dood weldra plaats maakt voor liefdegloed. - Zij sidderen, grijpen eerst naar hun hart en dan naar hun voorhoofd. Dan zoeken ze weer elkanders blik, wenden verward de ogen af, maar kijken dan weer met stijgend verlangen naar elkaar.*)

ISOLDE
(*met bevende stem*)
Tristan!

TRISTAN
(*uitbundig*)
Isolde!

ISOLDE
(*zinkt in zijn armen*)
Trouweloze geliefde!

TRISTAN
(*omhelst haar hartstochtelijk*)
Zaligste vrouw!
(*Zij blijven in stomme omarming staan.*)

MANNEN
(*buiten*)
Heil! Heil!
Koning Marke!
Koning Marke, heil!
(*Brangäne, die met afgewend gezicht, vol verwarring en gruwel, overboord leunde, keert zich nu naar het in liefdesomarming verzonken paar, en komt handen-wringend en vol vertwijfeling naar de voorgrond gelopen.*)

BRANGÄNE
Wee! Wee!
Onafwendbaar
eeuwige nood
in plaats van 'n snelle dood!
't Bedrieglijke werk
der dwaze trouw
komt thans jammerlijk aan 't licht!
(*Tristan en Isolde ontwaken verward uit hun omhelzing.*)

TRISTAN
(*verwirrt*)
Was träumte mir
von Tristans Ehre?

ISOLDE
Was träumte mir
von Isoldes Schmach?

TRISTAN
Du mir verloren?

ISOLDE
Du mich verstoßen?

TRISTAN
Trügenden Zaubers
tückische List!

ISOLDE
Törigen Zürnens
eitles Dräun!

TRISTAN
Isolde!
Süßeste Maid!

ISOLDE
Tristan!
Trautester Mann!

BEIDE
Wie sich die Herzen
wogend erheben,
Wie alle Sinne
wonnig erbeben!
Sehnender Minne
schwellendes Blühen,
schmachtender Liebe
seliges Glühen!
Jach in der Brust
jauchzende Lust!
Isolde! Tristan!
Tristan! Isolde!
Welten-entronnen,
du mir gewonnen!
Du mir einzig bewußt,
höchste Liebeslust!
(*Die Vorhänge werden weit auseinander gerissen; das ganze Schiff ist mit Rittern und Schiffsvolk bedeckt, die jubelnd über Bord winken, dem Ufer zu, das man, mit einer hohen Felsenburg gekrönt, nahe erblickt.*)
(*Tristan und Isolde bleiben, in ihrem gegenseitigen Anblick verloren, ohne Wahrnehmung des um sie Vorgehenden.*)

BRANGÄNE
(*zu den Frauen, die auf ihren Wink aus dem Schiffsraum heraufsteigen*)
Schnell, den Mantel,
den Königsmuck!
(*zwischen Tristan und Isolde stürzend*)
Unsel'ge! Auf!
Hört, wo wir sind.
(*Sie legt Isolde, die es nicht gewahrt, den Königsmantel an.*)

TRISTAN
(*verward*)
Wat droomde ik daar
van Tristans eer?

ISOLDE
Wat droomde ik daar
van Isoldes smaad?

TRISTAN
Was je voor mij verloren?

ISOLDE
Had jij me verstoten?

TRISTAN
Geniepigje list
van 'n bedrieglijke tover!

ISOLDE
Ijdele dreiging
van doldwaze toorn!

TRISTAN
Isolde!
Lief'lijke vrouw!

ISOLDE
Tristan!
Trouwhartigste man!

BEIDEN
Hoe onze harten
zich deinend verheffen!
Hoe onze zinnen
nu zalig beven!
Ach, 't zwellend bloeien
van 't liefdesverlangen,
't zalige gloeien
van smachtende liefde!
Hoe jaagt in de borst
die juichende lust!
Isolde! Tristan!
Tristan! Isolde!
Aan de wereld ontnomen,
maar voor mij gewonnen!
Alleen nog van jou bewust,
opperste liefdelust!
(*De gordijnen worden wijd uiteengeschoven. Het hele schip is vol ridders en scheepslieden die jubelend overboord leunen en wuiven naar de oever, die nu naderbij komt en beheerst wordt door een hoge rots, be kroond met een ridderburcht.*)
(*Tristan en Isolde blijven verzonken in elkanders blik, zonder te bemerken wat rond hen gebeurt.*)

BRANGÄNE
(*tot de vrouwen, die op haar wenk uit het ruim klimmen*)
Snel de mantel,
de koningstoo!
(*Start zich tussen Tristan en Isolde.*)
Ongelukkig! Pas op!
Zie waar we zijn!
(*Ze legt de mantel om de schouders van Isolde, die het niet eens merkt.*)

ALLE MÄNNER
(*auf dem Schiff*)
Heil! Heil!
Heil! König Marke Heil!
König Marke Heil!
Heil! Heil dem König!

KURWENAL
(*lebhaft herantretend*)
Heil Tristan!
Glücklicher Held!
Mit reichem Hofgesinde,
dort auf Nachen
naht Herr Marke.
Heil! wie die Fahrt ihn freut,
daß er die Braut sich freit!

TRISTAN
(*in Verwirrung aufblickend*)
Wer naht?

KURWENAL
Der König!

TRISTAN
Welcher König?
(*Kurwenal deutet über Bord.*)

ALLE MÄNNER
(*die Hüte schwenkend*)
Heil! König Marke!
(*Tristan start wie sinnlos nach dem Lande.*)

ISOLDE
(*in Verwirrung*)
Was ist, Brangäne?
Welcher Ruf?

BRANGÄNE
Isolde! Herrin!
Fassung nur heut!

ISOLDE
Wo bin ich? Leb' ich?
Ha! Welcher Trank?

BRANGÄNE
(*verzweiflungsvoll*)
Der Liebestrank.

ISOLDE
(*starrt entsetzt auf Tristan*)
Tristan!

TRISTAN
Isolde!

ISOLDE
Muß ich leben?
(*Sie stürzt ohnmächtig an seine Brust.*)

BRANGÄNE
(*zu den Frauen*)
Helft der Herrin!

ALLE MANNEN
(*op het schip*)
Heil! Heil!
Heil Koning Marke!
Koning Marke, heil!
Heil aan de koning!

KURWENAL
(*komt levendig binnen*)
Heil, Tristan!
Gelukkige Held! –
Met een rijk gevolg,
daar, in een bootje,
nadert Koning Marke.
Hei, hoe verheugt hij zich over de tocht,
nu hij zijn bruid komt vrijen!

TRISTAN
(*kijkt vol verwarring op*)
Wie komt er?

KURWENAL
De Koning.

TRISTAN
Welke Koning?
(*Kurwenal wijst naar het land.*)

DE MANNEN
(*wuivend met hun hoeden*)
Heil! Koning Marke!
(*Tristan kijkt afwezig naar het land.*)

ISOLDE
(*vol verwarring*)
Wat is er? Brangäne!
Ha! Wat is dit voor geroep?

BRANGÄNE
Isolde! Meesteres!
Nu moet je je bedwingen!

ISOLDE
Waar ben ik? Leef ik?
Ha, welke drank?

BRANGÄNE
(*vertwijfeld*)
De liefdedrank!

ISOLDE
(*staart ontzet naar Tristan*)
Tristan!

TRISTAN
Isolde!

ISOLDE
Moet ik leven?
(*Zinkt bewusteloos in zijn armen.*)

BRANGÄNE
(*tot de vrouwen*)
Helpt uw Meesteres!

TRISTAN
O Wonne voller Tücke!
O truggeweihetes Glücke!

ALLE MÄNNER
(Ausbruch allgemeinen Jauchzens.)
Kornwall Heil!
(Trompeten vom Lande her.)
(Leute sind über Bord gestiegen, andere haben eine Brücke ausgelegt, und die Haltung aller deutet auf die soeben bevorstehende Ankunft der Erwarteten.)
(Der Vorhang fällt schnell.)

ZWEITER AUFZUG

Erste Szene

Garten mit hohen Bäumen vor dem Gemach Isoldes, zu welchem, seitwärts gelegen, Stufen hinaufführen. Helle, anmutige Sommernacht. An der geöffneten Türe ist eine brennende Fackel aufgesteckt. – (Jagdgetön. Brangäne, auf den Stufen am Gemach, späht dem immer entfernter vernehmbaren Jagdtrosse nach.) (Brangäne blickt ängstlich in das Gemach zurück, darin sielsolde nahen sieht.) (Isolde tritt, feurig bewegt, aus dem Gemach zu Brangäne.)

ISOLDE
Hörst du sie noch?
Mir schwand schon fern der Klang.

BRANGÄNE
(lauschend)
Noch sind sie nah;
deutlich tönt's daher.

ISOLDE
(lauscht)
Sorgende Furcht
beirrt dein Ohr;
dich täuscht des Laubes
säuselnd Getön',
das lachend schüttelt der Wind.

BRANGÄNE
Dich täuscht des Wunsches
Ungestüm,
zu vernehmen was du wähnst.
(Sie lauscht.)
Ich höre der Hörner Schall.

ISOLDE
(lauscht)
Nicht Hörnerschall
tönt so hold,
des Quelles sanft
rieselnde Welle
rauscht so wonnig daher.
Wie hört' ich sie,
tosten noch Hörner?
Im Schweigen der Nacht

TRISTAN
O, zaligheid vol listen!
O, bedrieglijk geluk!

ALLE MANNEN
(Een algemeen gejuich breekt los.)
Heil aan Cornwallis!
(Een aantal mensen zijn overboord geklommen, anderen hebben een loopbrug aangelegd, aller houding wijst op de komst van de verwachte koning.)
(Het doek valt snel.)

TWEEDE BEDRIJF

Eerste scène

Een tuin met hoge bomen, gelegen voor Isoldes vertrekken, waarheen opzij trappen leiden. Een heldere, aangename zomernacht. Naast de open deur is een brandende fakkel bevestigd. (Jachtgeschal. Op de trappen kijkt Brangäne de zich steeds verder verwijderende jachtstoet na.) (Brangäne kijkt angstig om naar Isoldes vertrekken en ziet Isolde naderen.) (Isolde, hevig opgewonden, komt uit de kamer en gaat bij haar staan.)

ISOLDE
Hoor je ze nog?
De klank lijkt me al ver weg.

BRANGÄNE
(luisterend)
Zij zijn nog in de nabijheid;
de klanken zijn nog duidelijk waarneembaar.

ISOLDE
(luisterend)
Een ongeruste vrees
verwart je oor;
jou bedriegt de suizende
toon van het lover,
dat de wind lachend dooreenschudt.

BRANGÄNE
Jou bedriegt de onstuimigheid
van de wens
om te horen wat je waant.
(Ze luistert.)
Ik hoor het hoorngeschal.

ISOLDE
(weer luisterend)
Geen hoorngeschal
klinkt zo zoet;
't is de zacht kabbelende golf
van de bron,
die hier zo weldadig ruist:
hoe kon ik ze horen,
als nog de hoornen loeiden?
In 't stille van de nacht

nur lacht mir der Quell.
Der meiner harrt
in schweigender Nacht,
als ob Hörner noch nah' dir schallten,
willst du ihn fern mir halten?

BRANGÄNE
Der deiner harrt,
o hör mein Warnen! –
des harren Späher zur Nacht.
Weil du erblindet,
wähnst du den Blick
der Welt erblödet für euch?
Da dort an Schiffes Bord,
von Tristans bebender Hand,
die bleiche Braut
kaum ihrer mächtig,
König Marke empfang,
als alles verwirrt
auf die Wankende sah,
der güt'ge König,
mild besorgt,
die Mühen der langen Fahrt,
die du littest, laut beklagt': –
ein Einz'ger war's
ich achtet' es wohl
der nur Tristan faßt' ins Auge;
mit bösllicher List
lauerndem Blick
sucht' er in seiner Miene
zu finden, was ihm diene.
Tückisch lauschend
treff ich ihn oft: –
der heimlich euch umgarnt,
vor Melot seid gewarnt!

ISOLDE
Meinst du Herrn Melot?
O, wie du dich trügst!
Ist er nicht Tristans
treuester Freund?
Muß mein Trauter mich meiden,
dann weilt er bei Melot allein.

BRANGÄNE
Was mir ihn verdächtig,
macht dir ihn teuer!
Von Tristan zu Marke
ist Melots Weg;
dort sät er üble Saat.
Die heut' im Rat
dies nächtliche Jagen
so eilig schnell beschlossen,
einem edlern Wild,
als dein Wähen meint,
gilt ihre Jägerslist.

ISOLDE
Dem Freunde zulieb'
erfand diese List
aus Mitleid
Melot, der Freund.
Nun willst du den Treuen schelten?
Besser als du
sorgt er für mich;

lacht voor mij slechts de bron.
Hij die mij wacht
in de zwiigende nacht,
wil je hem van mij weerhouden,
alsof je de hoornen nog hoorde schallen?

BRANGÄNE
Hij die je wacht –
O, hoor mijn vermaning!
Op hem loeren bespieders bij nacht.
Wijl jij verblind bent,
waan je de blik
van de wereld op jullie óók blind?
Toen ginds, aan boord van het schip,
de bleke bruid,
amper beheerst,
uit Tristans bevende hand
Koning Marke ontving,
toen allen, verbaasd,
haar wankelen zagen,
en de goedge Koning,
mild en bezorgd,
je luid beklagde over
je moede, lange reis, –
toen was er één,
ik zag het goed,
die slechts Tristan bekeek;
met boosaardige list
en loerende blik
speurde hij op zijn gelaat
naar wat hem dienen kon.
Arglistig luisterend
tref ik hem vaak:
hij spant heimelijk strikken.
Wees op je hoede voor Melot.

ISOLDE
Bedoel je Heer Melot?
O, hoe vergis jij je!
Is hij niet Tristans
trouwste vriend?
Als mijn geliefde mij moet mijden,
dan verwijlt hij bij Melot alleen.

BRANGÄNE
Wat hem voor mij verdacht maakt,
maakt hem voor jou dierbaar.
Van Tristan naar Marke
loopt Melots weg;
daar zaait hij een euvel zaad.
Die vandaag in de Raad
deze nacht'lijke jacht
zo haastig beslisten,
hun jagerslist aast
op een edeler wild
dan jij denkt in je waan.

ISOLDE
Omwille van zijn vriend
bedacht vriend Melot
deze list
uit medelij:
wil jij nu die trouwhartige laken?
Beter dan jij
zorgt hij voor mij;

ihm öffnet er,
was mir du sperrst.
O spar' mir des Zögerns Not!
Das Zeichen, Brangäne!
O gib das Zeichen!
Lösche des Lichtes
letzten Schein!
Daß ganz sie sich neige,
winke der Nacht.
Schon goß sie ihr Schweigen
durch Hain und Haus,
schon füllt sie das Herz
mit wonnigem Graus.
O lösche das Licht nun aus,
lösche den scheuchenden Schein!
Laß meinen Liebsten ein!

BRANGÄNE

O laß die warnende Zünde,
laß die Gefahr sie dir zeigen!
O wehe! Wehe!
Ach mir Armen!
Des unseligen Trankes!
Daß ich untreu
einmal nur
der Herrin Willen trog!
Gehorcht' ich taub und blind,
dein Werk
war dann der Tod.
Doch deine Schmach,
deine schmählichste Not, –
mein Werk,
muß ich Schuld'ge es wissen!

ISOLDE

Dein Werk?
O tör'ge Magd!
Frau Minne kenntest du nicht?
Nicht ihres Zaubers Macht?
Des kühnsten Mutes
Königin?
des Weltenwerdens
Walterin?
Leben und Tod
sind untertan ihr,
die sie webt aus Lust und Leid,
in Liebe wandelnd den Neid.
Des Todes Werk,
nahm ich's vermessen zur Hand, –
Frau Minne hat
es meiner Macht entwandt.
Die Todgeweihte
nahm sie in Pfand,
faßte das Werk
in ihre Hand.
Wie sie es wendet,
wie sie es endet,
was sie mir küre,
wohin mich führe,
ihr ward ich zu eigen:
num laß mich gehorsam zeigen!

BRANGÄNE

Und mußte der Minne

hij opent mij deuren
die jij voor mij dicht houdt:
o, bespaar mij de nood van dit talmen!
Het teken, Brangäne!
O, geef het teken!
Doof de laatste schijn
van het licht!
Wenk de nacht hierheen,
dat z'ons geheel bedekt!
Reeds goot ze haar stilte
over huis en tuin;
reeds vult ze het hart
met zalige vrees:
o, doof het licht nu uit!
Doof 't schijnsel dat verjaagt!
Laat mijn geliefde binnen!

BRANGÄNE

Nee, laat de vermanende lont!
Laat ze 't gevaar je tonen! –
O wee! Wee!
Ach, ik, arme!
Die onzalige drank!
Waarmee ik, ontrouwe,
slechts éénmaal
de wil van de Vorstin bedroog!
Had ik doof en blind gehoorzaamd,
dan was jouw werk
de dood:
maar je schande,
je smadelijke nood,
is – mijn werk;
daaraan weet ik mij schuldig.

ISOLDE

Jouw - werk?
O, dwaze meid!
Kende jij dan Vrouw Minne niet?
Noch de macht van haar toverij?
Koningin
van de koenste moed,
Heerseres
over 't worden der wereld,
leven en dood
zijn haar onderdaan,
die zij weeft uit lust en leed,
en nijd in liefde verandert.
Toen ik 't werk van de dood
vermetel overnam,
heeft Vrouw Minne
't onttrokken aan mijn macht;
de aan de dood gewijde
nam ze als pand,
en vatte het werk
in d'eigen hand;
hoe zij het wendt,
hoe zij 't volbrengt,
wat ze voor mij verkiest,
waarheen ze m'ook voert,
ik werd haar onderdaan: –
laat mij nu gehoorzaam zijn!

BRANGÄNE

Al zou ook de listige

tückischer Trank
des Sinnes Licht dir verlöschen;
darfst du nicht sehen,
wenn ich dich warne:
nur heute hör,
o hör' mein Flehen!
Der Gefahr leuchtendes Licht,
nur heute, heut! –
die Fackel dort lösche nicht!

ISOLDE

Die im Busen mir
die Glut entfacht, –
die mir das Herze
brennen macht,
die mir als Tag
der Seele lacht, –
Frau Minne will:
es werde Nacht,
daß hell sie dorten leuchte,
(während sie auf die Fackel zueilt)
wo sie dein Licht verscheuchte.
Zur Warte du:
dort wache treu!
Die Leuchte,
und wär's meines Lebens Licht, –
lachend
sie zu löschen zag' ich nicht!
(Sie wirft die Fackel zur Erde, wo sie allmählich verlischt.)
(Brangäne wendet sich bestürzt ab, um auf einer äußeren Treppe die Zinne zu ersteigen, wo sie langsam verschwindet.)
(Isolde lauscht und späht, zunächst schüchtern, in einen Baumgang.)
(Von wachsendem Verlangen bewegt schreitet sie dem Baumgang näher und späht zuversichtlicher.)
(Sie winkt mit einem Tuche, erst seltener, dann häufiger, und endlich, in leidenschaftlicher Ungeduld, immer schneller.)
(Eine Gebärde des plötzlichen Entzückens sagt, daß sie den Freund gewahr geworden. Sie streckt sich höher und höher, und, um besser den Raum zu übersehen, eilt sie zur Treppe zurück, von deren oberster Stufe aus sie dem Herannahenden zuwinkt.)

Zweite Szene

(Jetzt springt sie ihm entgegen.)

TRISTAN

(stürzt herein)
Isolde! Geliebte!

ISOLDE

Tristan! Geliebter!
(Stürmische Umarmungen beider, unter denen sie in den Vordergrund gelangen.)

BEIDE

Bist du mein?
Hab' ich dich wieder?
Darf ich dich fassen?

drank van de Minne
het licht van de rede bij jou doven;
al kan je niet zien
waarvoor ik je waarschuw,
luister toch heden,
o, aanhoor toch mijn bede!
De lichtende lamp van 't gevaar –
slechts heden! heden! –
doof ze niet – die fakkel daar!

ISOLDE

Zij die in mijn boezem
die gloed ontstak,
die mijn hart
deed branden,
die mij toelacht
als 't licht van mijn ziel,
Vrouw Minne wil het,
't worde nacht,
dat zij ginder hel zou schijnen,
waar jouw licht haar wou doen verdwijnen. –
(Zij neemt de fakkel van de deur.)
Jij, vlug op post!
Hou trouw de wacht.
De vlam –
als was 't mijn levenslicht –
lachend
draal ik niet, ze te doven.
(Ze werpt de fakkel op de grond, waar die stilaan uitdooft.)
(Brangäne wendt zich ontzet af en klimt langs een andere buitentrapp naar de tinnen, waar ze langzaam verdwijnt.)
(Isolde luistert en tuurt haast beschroomd naar een pad tussen de bomen.)
(Met groeiend verlangen loopt zij naar het pad en kijkt vol vertrouwen.)
(Zij geeft een teken met een wimpel, eerst aarzelend, dan duidelijker en tenslotte, in opperste ongeduld, steeds sneller.)
(Een gebaar van plotse vervoering geeft aan dat zij haar vriend in de verte bespeurd heeft. Ze maakt zich groter om beter de ruimte te kunnen overzien en loopt terug naar de trap om vanop de hoogste trede de naderende toe te wuiven.)

Tweede scène

(Thans springt Isolde hem tegemoet.)

TRISTAN

(komt binnen gehold)
Isolde! Liefste!

ISOLDE

Tristan! Liefste!
(Zij omarmen elkaar onstuimig en komen daarbij naar het voortoneel.)

BEIDEN

Ben je de mijne?
Heb ik je weder?
Mag 'k je omhelzen?

Kann ich mir trauen?
Endlich! Endlich!
An meiner Brust!
Fühl' ich dich wirklich?
Seh' ich dich selber?
Dies deine Augen?
Dies dein Mund?
Hier deine Hand?
Hier dein Herz?
Bin ich's? Bist du's?
Halt' ich dich fest?
Bist du's?
Ist es kein Trug?
Ist es kein Traum?
O Wonne der Seele!
O süße, hehrste,
kühnste, schönste,
seligste Lust!
Ohne Gleiche!
Überreiche!
Überselig!
Ewig! Ewig!
Ungeahnte,
nie gekannte!
Überschwenglich
hoch erhabne!
Freudejauchzen!
Lustentzücken!
Himmelhöchstes
Weltentrücken!
Mein! Tristan mein!
Mein! Isolde mein!
Mein und dein!
Ewig! Tristan mein, Isolde ewig dein!
Ewig! Isolde mein!
Tristan! Isolde!
Ewig, ewig ein!

ISOLDE
Wie lange fern!
Wie fern so lang'!

TRISTAN
Wie weit so nah!
So nah' wie weit!

ISOLDE
O Freundesfeindin,
böse Ferne!
Träger Zeiten
zögernde Länge!

TRISTAN
O Weit' und Nähe!
Hart entzweite!
Holde Nähe!
Öde Weite!

ISOLDE
Im Dunkel du,
im Lichte ich!

TRISTAN
Das Licht! Das Licht!
O dieses Licht,

Kan ik het wagen?
Eindelijk! Eindelijk!
Kom aan mijn borst!
Voel ik je werkelijk?
Ben je het zelf?
Zijn dit je ogen?
Is dit je mond?
Hier, is 't je hand?
Hier, is 't je hart?
Ben ik het? Ben jij het?
Hou ik je vast?
Ben jij het?
Is 't geen bedrog?
Is het geen droom?
O, geluk van de ziel!
O, zoetste, edelste,
koenste, schoonste,
zaligste lust!
Zonder gelijke!
Meer dan rijke!
Meer dan zalig!
Eeuwig! Eeuwig!
Onvermoede,
nooit bevroede,
onvergelijkelijk
hoog verheven!
Vreugdejubel!
Lustverrukking!
Hemelhoogste
wereldverzaking!
Mijn Tristan!
Mijn Isolde!
Tristan!
Isolde!
Mijn en dijn!
Immer één!
Eeuwig, eeuwig één!

ISOLDE
Zo lang, zo ver!
Hoe ver, zo lang!

TRISTAN
Hoe ver, zo na!
Zo na, zo ver!

ISOLDE
O, vreugdevijandin,
boze verte!
O, talmende traagheid
van de luie tijd!

TRISTAN
O, verte en nabijheid,
zo hard gescheiden!
Zoete nabijheid,
lege verte!

ISOLDE
Jij in 't donker,
Ik in 't licht!

TRISTAN
Het licht! Het licht!
O, dat licht!

wie lang' verlosch es nicht!
Die Sonne sank,
der Tag verging,
doch seinen Neid
erstickt' er nicht:
sein scheuchend Zeichen
zündet er an,
und steckt's an der Liebsten Türe,
daß nicht ich zu ihr führe.

ISOLDE
Doch der Liebsten Hand
löschte das Licht;
wes die Magd sich wehrte,
scheut' ich mich nicht:
in Frau Minnes Macht und Schutz,
bot ich dem Tage Trutz!

TRISTAN
Dem Tage! dem Tage!
dem tückischen Tage,
dem härtesten Feinde
Haß und Klage!
Wie du das Licht,
o könnt' ich die Leuchte,
der Liebe Leiden zu rächen,
dem frechen Tage verlöschen!
Gibt's eine Not,
gibt's eine Pein,
die er nicht weckt
mit seinem Schein?
Selbst in der Nacht
dämmernder Pracht
hegt ihn Liebchen am Haus,
streckt mir drohend ihn aus.

ISOLDE
Hegt' ihn die Liebste
am eignen Haus,
im eignen Herzen
hell und kraus
hegt' ihn trotzig
einst mein Trauter:
Tristan, der mich betrog!
War's nicht der Tag,
der aus ihm log,
als er nach Irland
werbend zog,
für Marke mich zu frei'n,
dem Tod die Treue zu weih'n?

TRISTAN
Der Tag! Der Tag,
der dich umglib,
dahin, wo sie
der Sonne glich,
in höchster Ehren
Glanz und Licht
Isolde mir entrückt'!
Was mir das Auge
so entzückt'!
mein Herze tief
zur Erde drückt':
in lichtem Tages Schein,
wie war Isolde mein?

Hoe lang toch doofde 't niet!
De zonne zonk,
de dag verging,
maar zijn nijd
verstikte niet:
zijn verjagend teken
stak hij aan,
en hing het aan der liefste deur,
dat 'k niet bij haar zou gaan.

ISOLDE
Maar de hand van de liefste
doofde het licht.
Al verzette Brangäne zich,
ik vreesde niet;
in Vrouw Minnes bescherming en macht
trotseerde ik de dag.

TRISTAN
De dag! De dag!
Voor de valse dag,
de hardste vijand,
mijn haat en mijn klacht!
Zoals jij deed met 't licht,
kon ik maar het stralen
van de vranke dag doven,
om het leed van de liefde te wreken!
Is er ook maar één smart,
is er ook maar één pijn,
die hij niet opwekt
met deze schijn?
Zelfs in de deemst'rende pracht
van de nacht
hangt de liefste hem aan 't huis,
steekt z'hem dreigend naar mij uit.

ISOLDE
Hing de liefste hem
aan 't eigen huis,
in 't eigen hart,
hel en hooghartig
koesterde hem trots
ooit mijn geliefde,
Tristan, die mij bedroog.
Was 't niet de dag
die in hem loog,
toen hij naar Ierland
wervend trok
om voor Marke mij te vrijen,
en de trouwe aan de dood te wijden?

TRISTAN
De dag! De dag
die jou omglansde,
daarheen, waar,
aan de zon gelijk,
glans en licht
met de hoogste eer
Isolde mij ontstalen!
Wat toen mijn ogen
zo verrukte,
hield mijn hart zo diep
in de aarde gedrukt:
in de lichte dageschijn,
hoe was Isolde mijn?

ISOLDE

War sie nicht dein,
die dich erkor?
Was log der böse
Tag dir vor,
daß, die für dich beschieden,
die Traute du verrietest?

TRISTAN

Was dich umglib
mit hehrster Pracht,
der Ehre Glanz,
des Ruhmes Macht,
an sie mein Herz zu hangen
hielt mich der Wahn gefangen.
Die mit des Schimmers
hellstem Schein
mir Haupt und Scheitel
licht beschien,
der Welten Ehren
Tages Sonne,
mit ihrer Strahlen
eitler Wonne,
durch Haupt und Scheitel
drang mir ein,
bis in des Herzens
tiefsten Schrein.
Was dort in keuscher Nacht
dunkel verschlossen wacht',
was ohne Wiss' und Wahn
ich dämmernd dort empfah'n:
ein Bild, das meine Augen
zu schau'n sich nicht getrauten,
von des Tages Schein betroffen
lag mir's da schimmernd offen.
Was mir so rühmlich
schien und hehr,
das rühmt' ich hell
vor allem Heer;
vor allem Volke
pries ich laut
der Erde schönste
Königsbraut.
Dem Neid, den mir
der Tag erweckt',
dem Eifer, den
mein Glücke schreckt';
der Mißgunst, die mir Ehren
und Ruhm begann zu schweren:
denen bot ich Trotz,
und treu beschloß,
um Ehr' und Ruhm zu wahren,
nach Irland ich zu fahren.

ISOLDE

O eitler Tagesknecht!
Getäuscht von ihm,
der dich getäuscht,
wie muß't' ich liebend
um dich leiden,
den, in des Tages
falschem Prangen,
von seines Gleißens
Trug befangen,

ISOLDE

En was ze niet dijn,
zij die jou verkoos?
Wat heeft de boze dag
je voorgelogen,
dat je de trouwhartige,
die jou was voorbestemd,
dus zou verraden?

TRISTAN

Al wat jou omstraalde
met verheven praal,
de glans van de eer,
de macht van de roem,
dat waanbeeld belette mij
jou mijn hart te geven.
De stralende zon
der wereldse eer,
die met de glans
van haar helderste schijn
mijn hoofd en mijn schedel
stralend belichtte,
en die met de ijdele zoetheid
van haar stralen
in mijn hoofd en mijn schedel
dóódrong,
raakte het diepste schrijn
van mijn hart.
Wat daar, in kuise nacht,
donker-besloten had gewacht,
wat ik zonder weten of waan
schemerig daar had ontvaân,
een beeld, dat mijn ogen
nauwelijks durfden te geloven -
getroffen door het licht van de dag
werd het mij schitt' rend geopenbaard.
Wat mij zo roemrijk scheen,
zo verheven,
dat roemde ik fel
voor 't ganse heir:
voor 't ganse volk
prees ik luid
de allerschoonste
koningsbruid.
De nijd, die de dag
rondom mij had verwekt,
de naijver, die mijn geluk
had opgewekt,
de afgunst, waarmee roem
en eer mij zouden belasten, -
daaraan bood ik het hoofd,
en ik besloot, getrouw,
om mijn roem en mijn eer te bewaren,
dat ik naar lerland zou varen.

ISOLDE

O, ijdele knecht van de dag! -
Bedrogen door hem,
die ook jou bedroog,
hoe moet ik, minnend,
om jou lijden,
om jou, die in de valse
klauwen des daags
zat gevangen

dort, wo ihn Liebe
heiß umfaßte,
im tiefsten Herzen
hell ich haßte.
Ach, in des Herzens Grunde
wie schmerzte tief die Wunde!
Den dort ich heimlich barg,
wie dünkt' er mich so arg,
wenn in des Tages Scheine
der treu gehegte Eine
der Liebe Blicken schwand,
als Feind nur vor mir stand!
Das als Verräter
dich mir wies,
dem Licht des Tages
wollt' ich entfliehn,
dorthin in die Nacht
dich mit mir ziehn,
wo der Täuschung Ende
mein Herz mir verhieß;
wo des Trugs geahnter
Wahn zerrinne;
dort dir zu trinken
ew'ge Minne,
mit mir - dich im Verein
woll'tich dem Tode weih'n.

TRISTAN

In deiner Hand
den süßen Tod,
als ich ihn erkannt
den sie mir bot;
als mir die Ahnung
hehr und gewiß
zeigte, was mir
die Sühne verhieß:
da erdämmerte mild
erhabner Macht
im Busen mir die Nacht;
mein Tag war da vollbracht.

ISOLDE

Doch ach! Dich täuschte
der falsche Trank,
daß dir von neuem
die Nacht versank:
dem einzig am Tode lag,
den gab er wieder dem Tag.

TRISTAN

O Heil dem Tranke!
Heil seinem Saft!
Heil seines Zaubers
hehrer Kraft!
Durch des Todes Tor,
wo er mir floß,
weit und offen
er mir erschloß,
darin ich sonst nur träumend gewacht,
das Wonnereich der Nacht.
Von dem Bild in des Herzens
bergendem Schrein
scheucht er des Tages
täuschenden Schein,

door 't bedrog van zijn glans,
en die, wijl de liefde
hem heet mocht omprangen,
ik hevig haatte
uit 't diepst van mijn hart! -
Ach, hoe pijnlijk trof die wonde
mij midden in het hart!
Hoe slecht leek mij toen
die 'k daar heimelijk borg,
toen in 't licht van de dag
de aangebeden Ene
de blik der liefde ontweek
en als vijand voor mij stond!
Dat licht van de dag,
dat jou als verrader
aanwees,
wou ik ontvluchten,
en je ginds in de nacht
meevoeren met mij,
daar waar mijn hart
mij het eind' der vergissing beloofde,
en waar 't vermoede waanbeeld
van de leugen zou verbleken:
om daar met jou
eeuwige minne te drinken,
en, verenigd met jou,
in de dood te verzinken.

TRISTAN

De zoete dood,
daar, uit je hand -
toen ik begreep
wat die mij bood,
toen een vermoeden,
heet en gewis,
mij toonde, wat mij
die verzoening beloofde:
toen daagde mild,
met verheven macht,
in mijn boezem de nacht,
en ook mijn dag was toen volbracht.

ISOLDE

Maar ach! Jou bedroog
die valse drank,
zodat de nacht
jou weer ontglipte:
de man, die slechts om de dood nog gaf,
schonk hij weërom aan de dag.

TRISTAN

O, heil aan die drank!
Heil aan zijn sappen!
Heil aan de edele kracht
van zijn tover!
Door de poort van de dood,
waar hij voor mij vloede,
ontsloot hij mij,
open en wijd,
het heerlijke rijk van de nacht,
waarop ik slechts dromend had gewacht.
Van dat beeld, in het bergende schrijn
van het hart,
verjoeg hij de bedrieglijke schijn
van de dag,

daß nachtsichtig mein Auge
wahr es zu sehen taugte.

ISOLDE

Doch es rächte sich
der verscheuchte Tag;
mit deinen Sünden
Rat's er pflag;
was dir gezeitigt
die dämmernde Nacht,
an des Tag Gestirnes
Königsmacht
mußtest du's übergeben,
um einsam
in öder Pracht
schimmernd dort zu leben.
Wie ertrag ich's nur?
Wie ertrag' ich's noch?

TRISTAN

O nun waren wir
Nachtgeweihte!
Der tückische Tag,
der Neidbereite,
trennen konnt' uns sein Trug,
doch nicht mehr täuschen sein Lug!
Seine eitle Pracht,
seinen prahlenden Schein
verlacht, wem die Nacht
den Blick geweiht:
seines flackernden Lichtes
flüchtige Blitze
blenden uns nicht mehr.
Wer des Todes Nacht
liebend erschaut,
wem sie ihr tief'
Geheimnis vertraut:
des Tages Lügen,
Ruhm und Ehr',
Macht und Gewinn,
so schimmernd hehr,
wie eitler Staub der Sonnen
sind sie vor dem zersponnen!
In des Tages eitlen Wähnen
bleibt ihm ein einzig Sehnen,
das Sehnen hin
zur heil'gen Nacht,
wo urewig,
einzig wahr
Liebeswonne ihm lacht.
*(Tristan zieht Isolde sanft zur Seite auf eine
Blumenbank nieder, senkt sich vor ihr auf die Knie und
schmiegt sein Haupt in ihren Arm.)*

BEIDE

O sink' hernieder,
Nacht der Liebe,
gib Vergessen,
daß ich lebe;
nimm mich auf
in deinen Schoß,
löse von
der Welt mich los!
Verloschen nun

opdat mijn ogen
het ook in de nacht zien zouden mogen.

ISOLDE

Maar toen wreekte zich
de verjaagde dag:
hij zocht raad
bij je zonden:
wat de deemst'rende nacht
je had getoond,
moest je overleveren
aan de koningsmacht
van 't gesternte des daags,
om eenzaam,
in lege pracht,
glinsterend daar te leven. –
Hoe verdroeg ik het toch?
Hoe verdraag ik het nog?

TRISTAN

O! Nu waren wij
aan de nacht gewijd:
de listige dag,
tot afgunst bereid,
kon ons scheiden met zijn bedrog,
maar geen leugen bedroog ons nog.
Om zijn ijdele pracht
en zijn pralende schijn
lacht ieder, wiens blik
door de nacht werd gewijd:
de vluchtige flitsen
van zijn flakkerend licht
verblinden ons niet langer.
Wie de nacht van de dood
liefhebbend aanschouwt,
wie ze haar diepste
geheim toevertrouwt,
voor hem zijn de leugens van de dag,
zijn roem en eer,
zijn rijkdom en macht,
zo schitt' rend en edel,
verpulverd
als 't luttele stof van de zon.
In de ijdele waan van de dag
blijft hem één enkel verlangen,
't verlangen
naar de heilige nacht,
waar eeuwig en eeuwig
en enig waar,
het liefdegeluk naar hem lacht.
*(Tristan zet Isolde zachtjes op een met bloemen
begroeide bank, zinkt voor haar op zijn knieën en vlijt
zijn hoofd in haar armen.)*

BEIDEN

O, zink op ons neder,
nacht der liefde,
geef vergetelheid
opdat ik zou leven;
neem mij op
in je schoot,
maak mij los
van deze wereld!
Laat nu de laatste

die letzte Leuchte;
was wir dachten,
was uns dächte;
all Gedenken, –
all Gemahnen, –
heil'ger Dämmerung
hehres Ahnen
löscht des Wähnens Graus
welterlösend aus.
Barg im Busen
uns sich die Sonne,
leuchten lachend
Sterne der Wonne.
Von deinem Zauber
sanft umspinnen,
vor deinen Augen
süß zerronnen;
Herz an Herz dir,
Mund an Mund;
eines Atems
ein'ger Bund;
bricht mein Blick sich
wonn'-erblindet,
erbleicht die Welt
mit ihrem Blenden:
die uns der Tag
trügend erhellt,
zu täuschendem Wahn
entgegengestellt,
selbst dann
bin ich die Welt:
Wonnehehrstes Weben,
Liebeheiligestes Leben,
Nie-wieder-Erwachens
wahnlos
hold bewußter Wunsch.
*(Tristan und Isolde versinken wie in gänzliche
Entrücktheit, in der sie, Haupt an Haupt auf die
Blumenbank zurückgelehnt, verweilen.)*

BRANGÄNE

(von der Zinne her, unsichtbar)
Einsam wachend
in der Nacht,
wem der Traum
der Liebe lacht,
hab' der Einen
Ruf in acht,
die den Schläfern
Schlimmes ahnt,
bange zum
Erwachen mahnt!
Habet acht!
Habet acht!
Bald entweicht die Nacht!

ISOLDE

(leise)
Lausch, Geliebter!

TRISTAN

(ebenso)
Laß mich sterben!

lichten doven;
wat wij dachten,
wat ons dunkte,
alle gedachten,
elke vermaning, –
de hoge verwachting
der heilige schemering
doofde de gruwel van de dwaling,
en verlost ons van de wereld.
In onze boezem
verborg zich de zon;
lachend schijnen
de sterren van 't geluk.
Door jouw tover
zachtjes ingesponnen,
vóór je ogen
zoet vergaande,
hart aan hart,
mond aan mond,
één enkele adem,
één enkele bond; –
mijn blikken breken,
verblind door 't geluk;
de wereld verbleekt
met al haar verblinding,
die de dag met leugens
belicht,
en met bedrieglijke waan
mij tegemoet treedt –
dan waar ikzelf
de wereld ben,
't edelste weefsel van het geluk,
't heiligste leven der liefde -
nooit weer ontwaken,
zonder denken,
bewuste wens van geluk.
*(Tristan en Isolde dromen weg in volledige onthechting.
Met de hoofden tegen elkaar verwijlen ze achterover
leunend op de met bloemen begroeide bank.)*

BRANGÄNE

(onzichtbaar, vanop de hoge tinnen)
Eenzaam wakend
in de nacht,
laat, wie de droom
der liefde toelacht,
achten op de roep
der éne,
die onraad
voor de slapers raadt,
en hen bang
t'ontwaken maant.
Neemt u in acht!
Neemt u in acht!
Weldra wijkt de nacht.

ISOLDE

(zacht)
Hoor, geliefde!

TRISTAN

(zacht)
Laat mij sterven!

ISOLDE
(allmählich sich ein wenig erhebend)
Neid'sche Wache!

TRISTAN
Nie erwachen!

ISOLDE
Doch der Tag
muß Tristan wecken?

TRISTAN
(ein wenig das Haupt erhebend)
Laß den Tag
dem Tode weichen!

ISOLDE
Tag und Tod,
mit gleichen Streichen,
sollten unsre
Lieb' erreichen?

TRISTAN
(sich mehr aufrichtend)
Unsre Liebe?
Tristans Liebe?
Dein' und mein',
Isoldes Liebe?
Welches Todes Streichen
könnte je sie weichen?
Stünd' er vor mir,
der mächt'ge Tod,
wie er mir Leib
und Leben bedroht',
die ich so willig
der Liebe lasse,
wie wäre seinen Streichen
die Liebe selbst zu erreichen?
Stürb' ich nun ihr,
der so gern ich sterbe,
wie könnte die Liebe
mit mir sterben!
Die ewig lebende
mit mir enden?
Doch, stürbe nie seine Liebe,
wie stürbe dann Tristan
seiner Liebe?

ISOLDE
Doch unsre Liebe,
heißt sie nicht Tristan
und – Isolde?
Dies süße Wörtlein: und,
was es bindet,
der Liebe Bund,
wenn Tristan stürb',
zerstört' es nicht der Tod?

TRISTAN
(sehr ruhig)
Was stürbe dem Tod,
als was uns stört,
was Tristan wehrt,
Isolde immer zu lieben,
ewig ihr nur zu leben?

ISOLDE
(richt zich geleidelijk op)
Jaloerse waker!

TRISTAN
Nooit ontwaken!

ISOLDE
Maar de dag
moet Tristan wekken?

TRISTAN
(heft zijn hoofd een beetje op)
Laat de dag
wijken voor de dood!

ISOLDE
Zullen dag en dood
met dezelfde streken
onze liefde
kunnen breken?

TRISTAN
(zich meer oprichtend)
Onze liefde?
Tristans liefde?
Jouw, mijn,
Isoldes liefde?
Voor welke slagen van de dood
zou die ooit kunnen wijken?
Als hij voor mij stond,
de machtige dood,
en mijn lijf
en leven bedreigde –
die 'k voor de liefde
gewillig zou laten –
hoe zouden zijn slagen
de liefde zelve kunnen belagen?
En stierf ik voor haar,
voor wie 'k zo graag zou sterven,
hoe kon dan de liefde
mét mij sterven?
Hoe kon d'eeuwig levende
met mij verdwijnen?
Maar als zijn liefde nooit zou sterven,
hoe kon dan Tristan
aan zijn liefde sterven?

ISOLDE
Maar onze liefde,
heet ze niet Tristan,
en – Isolde?
Dat zoete woordje "en",
en wat het verbindt:
de liefdeband -
als Tristan zou sterven,
zou de dood die niet bederven?

TRISTAN
(zeer rustig)
Wat zou de dood sterven,
tenzij wat ons verstoort,
wat Tristan belet
Isolde steeds te beminnen
en eeuwig voor haar slechts te leven?

ISOLDE
Doch dieses Wörtlein: und, –
wär' es zerstört,
wie anders als
mit Isoldes eig'nem Leben
wär' Tristan der Tod gegeben?

TRISTAN
(zieht, mit bedeutungsvoller Gebärde, Isolde sanft an sich)
So stürben wir,
um ungetrennt,
ewig einig,
ohne End',
ohn' Erwachen,
ohn' Erbangen,
namenlos
in Lieb umfangen,
ganz uns selbst gegeben,
der Liebe nur zu leben!

ISOLDE
(wie in sinnender Entrücktheit zu ihm aufblickend)
So stürben wir,
um ungetrennt, –

TRISTAN
ewig einig
ohne End', –

ISOLDE
ohn' Erwachen, –

TRISTAN
ohn' Erbangen, –

ISOLDE
namenlos

BEIDE
in Lieb' umfangen -
ganz uns selbst gegeben,
der Liebe nur zu leben!
(Isolde neigt wie überwältigt das Haupt an seine Brust.)

BRANGÄNE
Habet acht!
Habet acht!
Schon weicht dem Tag die Nacht.

TRISTAN
(lächelnd zu Isolde geneigt)
Soll ich lauschen?

ISOLDE
(schwärmerisch zu Tristan aufblickend)
Laß mich sterben!

TRISTAN
(ernster)
Muß ich wachen?

ISOLDE
Maar dat woordje "en",
was het vernietigd,
hoe anders dan
met Isoldes eigen leven
werd Tristan dan ten dode opgeschreven?

TRISTAN
(trekt met een veelzeggend gebaar Isolde zacht naar zich toe)
Zo zouden wij sterven,
om, nooit gescheiden,
eeuwig vereend,
zonder einde,
zonder ontwaken,
zonder vrees,
zonder naam,
in liefde verstrengeld,
geheel aan onszelve gegeven,
voor de liefde slechts te leven.

ISOLDE
(als in mijmerende verrukking naar hem opkijkend)
Zo zouden wij sterven,
om, nooit gescheiden –

TRISTAN
Eeuwig vereend –
zonder einde –

ISOLDE
zonder ontwaken –

TRISTAN
zonder vrees –

ISOLDE
zonder naam –

BEIDEN
in liefde verstrengeld,
geheel aan onszelve gegeven,
voor de liefde slechts te leven!
(Isolde legt, als overweldigd, haar hoofd op zijn borst.)

BRANGÄNE
Neemt u in acht!
Neemt u in acht!
Voor de dag wijkt weldra de nacht!

TRISTAN
(richt zich glimlachend tot Isolde)
Moet ik luisteren?

ISOLDE
(kijkt in vervoering op naar Tristan)
Laat mij sterven!

TRISTAN
(ernstiger)
Moet ik waken?

ISOLDE
(bewegter)
Nie erwachen!

TRISTAN
(drängender)
Soll der Tag
noch Tristan wecken?

ISOLDE
(begeistert)
Laß den Tag
dem Tode weichen!

TRISTAN
Des Tages Dräuen nun
trotzten wir so?

ISOLDE
(mit wachsender Begeisterung)
Seinem Trug ewig zu fliehn!

TRISTAN
Sein dämmernder Schein
verscheuchte uns nie?

ISOLDE
(mit großer Gebärde ganz sich erhebend)
Ewig wahr' uns die Nacht!
(Tristan folgt ihr, sie umfassen sich in schwärmerischer Begeisterung.)

BEIDE
O ew'ge Nacht,
süße Nacht!
Hehr erhabne,
Liebesnacht!
Wen du umfängen,
wem du gelacht,
wie wär' ohne Bangen
aus dir er je erwacht?
Nun banne das Bangen
holder Tod,
sehrend verlangter
Liebestod!
In deinen Armen,
dir geweiht,
urheilig Erwärmen,
von Erwachens Not befreit.
Wie sie fassen,
wie sie lassen,
diese Wonne,
fern der Sonne,
fern der Tage
Trennungsklage!
Ohne Wähnen
sanftes Sehnen,
ohne Bangen,
süß Verlangen;
ohne Wehen
hehr Vergehen,
ohne Schmachten
hold Umnachten;
ohne Meiden,
ohne Scheiden,

ISOLDE
(bewogener)
Nooit ontwaken!

TRISTAN
(met meer aandrang)
Zal de dag
nog Tristan wekken?

ISOLDE
(geestdriftig)
Laat de dag
voor de dood wijken!

TRISTAN
Trotseren wij zo
de dreiging van de dag?

ISOLDE
(met groeiende geestdrift)
Eeuwig vluchten voor zijn bedrog!

TRISTAN
Jaagt zijn deemsterende schijn
ons nooit weg?

ISOLDE
(verheft zich met grote gebaren.)
Eeuwig bescherm' ons de nacht!
(Tristan volgt Isolde, ze omarmen elkaar met geestdriftige hartstocht.)

BEIDEN
O, eeuwige nacht!
Zoete nacht!
Hoge, verhevene
liefdesnacht!
Wie je gevangen hebt
en wie je toelacht,
hoe zou hij - zonder vrezen -
ooit uit jou zijn ontwaakt?
Verban nu dat vrezen,
lieflijke dood,
smachtend verlangde
liefdedood!
In jouw armen,
aan jou gewijd,
eeuwig heilige warmte,
uit de nood van 't ontwaken bevrijd.
Hoe dit te vatten?
Hoe ze te laten,
deze zaligheid,
ver van de zon,
ver van het klagen
der scheidingsdagen?
Zacht verlangen
zonder illusie,
zoete wensen
zonder vrees;
verheven verdwijnen
zonder pijnen,
verzinken in de nacht
zonder enige klacht,
zonder mijden,
zonder scheiden,

traut allein,
ewig heim,
in ungemessenen Räumen
übersel'ges Träumen.

ISOLDE
Du Isolde,
Tristan ich,
nicht mehr Isolde!

TRISTAN
Tristan du,
ich Isolde,
nicht mehr Tristan!

BEIDE
Ohne Nennen,
ohne Trennen,
neu Erkennen,
neu Entbrennen;
endlos ewig
ein-bewußt:
heiß erglühter,
höchste Liebeslust!
(Tristan und Isolde bleiben in verzückter Stellung.)

Dritte Szene

(Brangäne stösst einen grellen Schrei aus.)

KURWENAL
(stürzt mit entblösstem Schwerte herein)
Rette dich, Tristan!
(Er blickt mit Entsetzen hinter sich in die Szene zurück.)

(Marke, Melot und Hofleute in Jägertracht kommen aus dem Baumgange lebhaft nach dem Vordergrund, und halten entsetzt der Gruppe der Liebenden gegenüber an. Brangäne kommt zugleich von der Zinne herab, und stürzt auf Isolde zu. Diese, von unwillkürlicher Scham ergriffen, lehnt sich mit abgewandtem Gesicht, auf die Blumenbank. Tristan, in ebenfalls unwillkürlicher Bewegung, streckt mit dem einen Arme den Mantel breit aus, so daß er Isolde vor den Blicken der Ankommenden verdeckt. In dieser Stellung verbleibt er längere Zeit, unbeweglich den starren Blick auf die Männer gerichtet, die in verschiedener Bewegung die Augen auf ihn heften. - Morgendämmerung.)

TRISTAN
Der öde Tag
zum letzten Mal!

MELOT
(zu Marke)
Das sollst du, Herr, mir sagen,
ob ich ihn recht verklagt?
Das dir zum Pfand ich gab,
ob ich mein Haupt gewahrt?
Ich zeigt' ihn dir
in offner Tat:

trouw alleen
aan 't eeuwige heem;
in onmetelijke ruimten
allerzaligst dromen.

ISOLDE
Jij Isolde,
ik Tristan,
niet meer Isolde.

TRISTAN
Jij Tristan,
ik Isolde,
niet meer Tristan.

BEIDEN
Zonder namen,
zonder scheiding,
in nieuwe herkenning,
in nieuwe brand;
eindeloos eeuwig,
één-zijns bewust:
heet ontbrande boezem
der hoogste liefdelust!
(Tristan en Isolde blijven in extase.)

Derde scène

(Brangäne slaakt een schrille kreet.)

KURWENAL
(stormt met getrokken zwaard binnen)
Red je, Tristan!
(Ontzet kijkt Tristan achter zich.)

(Marke, Melot en verscheidene hovelingen in jachtkledij treden vanuit het pad tussen de bomen levendig naar voren en blijven versteld staan voor de twee gelieven. Tezelfdertijd daalt Brangäne van de tinnen af en snelt naar Isolde. Deze laatste, onwillekeurig door schaamte bevangen, leunt met afgewend gelaat tegen de bebloemde bank. Eveneens met een onwillekeurig gebaar spreidt Tristan met één arm zijn mantel uit om Isolde voor de blikken der binnengekomen mannen te verbergen. In deze houding blijft hij geruime tijd onbeweeglijk zitten, met starre blik naar de mannen kijkend, die, op hun beurt, hem op verschillende manieren aanstaren. - Ochtendschemering.)

TRISTAN
De doodse dag –
voor de laatste maal!

MELOT
(tot Marke)
Nu zult gij, Heer, mij zeggen
of 'k hem terecht heb aangeklaagd!
Heb ik mijn hoofd behouden,
dat ik als pand je gaf?
Ik toonde hem je
op heterdaad:

Namen und Ehr'
hab' ich getreu
vor Schande dir bewahrt.

MARKE

(nach tiefer Erschütterung, mit bebender Stimme)

Tatest du's wirklich?
Wähnst du das?
Sieh ihn dort,
den treuesten aller Treuen;
blick' auf ihn,
den freundlichsten der Freunde:
seiner Treue
freiste Tat
traf mein Herz
mit feindlichem Verrat!
Trog mich Tristan,
sollt' ich hoffen,
was sein Trügen
mir getroffen,
sei durch Melots Rat
redlich mir bewahrt?

TRISTAN

(krampfhaft heftig)

Tagsgespenster!
Morgenträume!
täuschend und wüst!
Entschwebt! Entweicht!

MARKE

(mit tiefer Ergriffenheit)

Mir dies?
Dies, Tristan, mir?
Wohin nun Treue,
da Tristan mich betrog?
Wohin nun Ehr'
und echte Art,
da aller Ehren Hort,
da Tristan sie verlor?
Die Tristan sich
zum Schild erkor,
wohin ist Tugend
nun entflohn,
da meinen Freund sie flieht,
da Tristan mich verriet?
(Tristan senkt langsam den Blick zu Boden; in seinen Mienen ist, während Marke fortfährt, zunehmende Trauer zu lesen.)
Wozu die Dienste
ohne Zahl,
der Ehren Ruhm,
der Größe Macht,
die Marken du gewannst;
mußt' Ehr' und Ruhm,
Größ' und Macht,
mußte die Dienste
ohne Zahl
dir Markes Schmach bezahlen?
Dünkte zu wenig
dich sein Dank,
daß, was du ihm erworben,
Ruhm und Reich,
er zu Erb' und Eigen dir gab?

je naam, je eer
heb ik getrouw
voor schande behoed.

MARKE

(diep onder de indruk, met trillende stem)

Deed je dat heus?
Denk je dat? -
Zie hem daar,
de trouwste der getrouwen,
kijk naar hem,
de vriend'lijkste der vrienden:
de openlijkste daad
van zijn trouw
trof mijn hart
met 't vijandigste verraad.
Als Tristan mij bedroog,
kan ik dan hopen
dat de slag,
die zijn bedrog mij toebracht,
mij door Melots raad
werk'lijk werd bespaard?

TRISTAN

(krampachtig en heftig)

Fantomen van de dag!
Ochtenddromen -
bedrieglijk en woest -
verzwindt, verdwijnt!

MARKE

(diep bewogen)

Dit - aan mij?
Dit - Tristan - aan mij?
Waar is nu de trouw,
sinds Tristan mij bedroog?
Waar is nu de eer,
de ware oprechtheid,
nu Tristan de schat
van alle eer verloor?
De deugd, die Tristan
als schild verkoos,
waarheen is ze nu
gevloden,
nu ze mijn vriend ontvlodt,
daar Tristan mij verried?
(Tristan slaat langzaam de ogen neer; terwijl Marke verder spreekt, wordt Tristans uitdrukking steeds treuriger.)
Waartoe deze diensten
zonder tal,
de roem van de eer,
de macht van de grootheid
die je voor Marke veroverde,
als eer en roem,
als grootheid en macht,
als diensten zonder tal
je met Markes schande moesten betalen?
Scheen zijn dank
jou te gering,
toen hij de roem en het Rijk,
die je voor hem verwierf,
jou als eigenste erfdeel gaf?
Hij, die zijn vrouw

Da kinderlos einst
schwand sein Weib,
so liebt' er dich,
daß nie aufs neu'
sich Marke wollt' vermählen.
Da alles Volk
zu Hof und Land
mit Bitt' und Dräuen
in ihn drang,
die Königin dem Lande,
die Gattin sich zu kiesien;
da selber du
den Ohm beschworst,
des Hofes Wunsch,
des Landes Willen
gütlich zu erfüllen;
in Wehr wider Hof und Land,
in Wehr selbst gegen dich,
mit List und Güte
weigerte er sich,
bis, Tristan, du ihm drohtest
für immer zu meiden
Hof und Land,
würdest du selber
nicht entsandt,
dem König die Braut zu frei'n.
Da ließ er's denn so sein. -
Dies wundervolle Weib,
das mir dein Mut gewann,
wer durft' es sehen,
wer es kennen,
wer mit Stolze
sein es nennen,
ohne selig sich zu preisen?
Der mein Wille
nie zu nahen wagte,
der mein Wunsch
ehrfurchtscheu entsagte,
die so herrlich
hold erhaben
mir die Seele
mußte laben,
trotz Feind und Gefahr,
die fürstliche Braut
brachtest du mir dar.
Nun, da durch solchen
Besitz mein Herz
du fühlsamer schufst
als sonst dem Schmerz,
dort wo am weichsten
zart und offen,
würd' ich getroffen,
nie zu hoffen,
daß je ich könnte gesunden:
warum so sehrend,
Unseliger,
dort nun mich verwunden?
Dort mit der Waffe
quälendem Gift,
das Sinn und Hirn
mir sengend versehrt,
das mir dem Freund
die Treue verwehrt,
mein offnes Herz

ooit kinderloos achterliet,
had je zo lief,
dat Marke nooit
opnieuw wou huwen.
Maar toen 't gehele volk,
toen het volk en het land
er met beden en dreiging
bij hem op aandrang,
voor 't Rijk een Koningin,
voor zich een vrouw te kiezen,
bezwoer jijzelf
je Oom,
de wens van 't hof,
de wil van 't land,
gevoeglijk te vervullen!
Zich werend tegen hof en land,
zich werend zelfs tegen jou,
weigerde hij 't,
met goedheid en list,
tot jij, Tristan, ermee dreigde,
voor altijd hof en land
te zullen mijden,
als jijzelf
niet werd uitgestuurd
om voor de Koning een vrouw te werven.
Toen gaf hij eindelijk toe. -
Die wonderbare vrouw,
die jouw moed mij verwierf,
wie mocht haar zien,
wie mocht haar kennen,
wie mocht haar fier
de zijne noemen,
zonder zich zalig te roemen?
Zij, die mijn wil
niet waagde te naad'ren,
zij, die mijn wens
vol eerbied verzaakte,
zij, die zo heerlijk
hoog en verheven
mijn ziel
zou laven, -
trots vijand en gevaar
bracht jij me die
vorstelijke bruid hierheen.
Nu je door zulk
een bezit mijn hart
gevoeliger maakte
dan ooit voor de smart,
werd het getroffen
waar 't om ter meest
teer en week en open stond,
en kan ik niet hopen
nog ooit te genezen.
Waarom heb je zo pijnlijk,
onzalige,
mij dàar juist verwond?
Het kwellende gif
van het wapen,
dat mijn zinnen, mijn rede
verschroeit en verscheurt,
en mijn trouw nu
ontzegt aan de vriend,
vult mijn open gemoed
met verdenking,

erfüllt mit Verdacht,
daß ich nun heimlich
in dunkler Nacht
den Freund lauschend beschleiche,
meiner Ehren Ende erreiche?
Die kein Himmel erlöst,
warum mir diese Hölle?
Die kein Elend sühnt,
warum mir diese Schmach?
Den unerforschlich tief
geheimnisvollen Grund,
wer macht der Welt ihn kund?

TRISTAN

(mitleidig das Auge zu Marke erhebend)
O König, das
kann ich dir nicht sagen;
und was du fragst,
das kannst du nie erfahren.
(Er wendet sich zu Isolde, die sehnsüchtig zu ihm aufblickt)
Wohin nun Tristan scheidet,
willst du, Isold', ihm folgen?
Dem Land, das Tristan meint,
der Sonne Licht nicht scheidt:
es ist das dunkel
nächt'ge Land,
daraus die Mutter
mich entsandt',
als, den im Tode
sie empfangen,
im Tod' sie ließ
an das Licht gelangen.
Was, da sie mich gebar,
ihr Liebesberge war,
das Wunderreich der Nacht,
aus der ich einst erwacht;
das bietet dir Tristan,
dahin geht er voran:
ob sie ihm folge
treu und hold,
das sag' ihm nun Isold'!

ISOLDE

Als für ein fremdes Land
der Freund sie einstens warb,
dem Unholden
treu und hold
mußt' Isolde folgen.
Nun führst du in dein Eigen,
dein Erbe mir zu zeigen;
wie flöh' ich wohl das Land,
das alle Welt umspannt?
Wo Tristans Haus und Heim,
da kehrt' Isolde ein:
auf dem sie folge
treu und hold,
den Weg nun zeig Isold'!
(Tristan neigt sich langsam über sie, und küßt sie sanft auf die Stirn.)
(Melot fährt wütend auf.)

zodat 'k nu heimelijk
in duistere nacht
mijn vriend loerend besluip
en mijn eer ten onder zie gaan!
Waarom deze hel voor mij,
waaruit mij geen hemel verlost?
Waarom deze smaad voor mij,
die door geen ellende wordt uitgeboet?
Wie zal de ondoorgroendelijke,
ontzettend diepe
en geheimzinnige oorzaak hiervan
aan de wereld kenbaar maken?

TRISTAN

(kijkt Marke vol medelijden aan)
O, Koning, dat
kan ik je niet zeggen;
en wat je vraagt,
dat zal je nooit vernemen.–
(Hij wendt zich tot Isolde, die hem verlangend aankijkt.)
Daar waar Tristan nu heengaat,
wil jij, Isolde, hem volgen?
In 't land, dat Tristan bedoelt,
schijnt het licht van de zonne niet:
het is dat donkere
nachtelijke land,
waaruit mijn Moeder
mij ooit wegzond,
toen ze hem, die ze in de dood
ooit had ontvangen,
in de dood
ter wereld bracht.
De plek, waar zij mij baarde,
en die haar liefdesvluchtoord was,
het wonderrijk der nacht,
waaruit ik ooit ontwaakte -
dat biedt Tristan jou aan,
daarheen gaat hij als eerste.
Of ze hem nu volgt,
goed en getrouw,
zal Isolde hem nu zeggen.

ISOLDE

Toen de vriend haar eens wierf
voor een vreemd land,
moest Isolde,
goed en getrouw,
de onheuse volgen.
Nu voer je mij naar 't eigen gebied,
om mij je erf te tonen;
hoe zou ik 't land ontvluchten,
dat voor mij de wereld is?
Waar Tristans huis en heem zich bevindt
zal Isolde binnengaan.
Zij zal hem volgen,
goed en getrouw:
toon Isolde de weg!
(Tristan buigt zich langzaam over haar heen en kust haar zacht op het voorhoofd.)
(Melot vliegt woedend uit.)

MELOT

(das Schwert ziehend)
Verräter! Ha!
Zur Rache, König!
Duldest du diese Schmach?

TRISTAN

(zieht sein Schwert, und wendet sich schnell um)
Wer wagt sein Leben an das meine?
(Er heftet den Blick auf Melot.)
Mein Freund war der,
er minnte mich hoch und teuer;
um Ehr' und Ruhm
mir war er besorgt wie keiner.
Zum Übermut
trieb er mein Herz;
die Schar führt' er,
die mich gedrängt,
Ehr' und Ruhm mir zu mehren,
dem König dich zu vermählen!
Dein Blick, Isolde,
blendet' auch ihn;
aus Eifer verriet
mich der Freund
dem König, den ich verriet!
(Er dringt auf Melot ein)
Wehr' dich, Melot!
(Als Melot ihm das Schwert entgegenstreckt, läßt Tristan das seinige fallen und sinkt verwundet in Kurwenals Arme. Isolde stürzt sich an seine Brust. Marke hält Melot zurück. Der Vorhang fällt schnell.)

DRITTER AUFZUG

Erste Szene

(Burggarten. Zur einen Seite hohe Burggebäude, zur andren eine niedrige Mauerbrüstung, von einer Warte unterbrochen; im Hintergrunde das Burgtor. Die Lage ist auf felsiger Höhe anzunehmen; durch Öffnungen blickt man auf einen weiten Meereshorizont. Das Ganze macht den Eindruck der Herrenlosigkeit, übel gepflegt, hie und da schadhaft und bewachsen. Im Vordergrunde, an der inneren Seite, liegt Tristan unter dem Schatten einer großen Linde, auf einem Ruhebett schlafend, wie leblos ausgestreckt. Zu Häupten ihm sitzt Kurwenal, in Schmerz über ihn hingebeugt, und sorgsam seinem Atem lauschend. - Von der Außenseite hört man einen Hirtenreigen blasen.)
(Der Hirt erscheint mit dem Oberleibe über der Mauerbrüstung, und blickt teilnehmend herein.)

HIRT

(leise)
Kurwenal! He!
Sag', Kurwenal! -
Hör' doch, Freund!
(Kurwenal wendet ein wenig das Haupt nach ihm.)
Wacht er noch nicht?

MELOT

(terwijl hij zijn zwaard trekt)
Verrader! Ha!
Wreek je, Koning!
Duld jij deze smaad?

TRISTAN

(trekt zijn zwaard en keert zich snel om)
Wie waagt zijn leven tegen 't mijne?
(Hij vestigt zijn blikken op Melot.)
Die was mijn vriend;
hij had mij lief, verheven en trouw:
als geen ander zorgde hij
voor mijn eer en mijn roem.
Hij spoorde mijn hart
tot overmoed aan,
en leidde de schare
die mij aanzette,
jou aan de Koning uit te huwen
om mijn eer en mijn roem te vergroten.
Jouw aanblik, Isolde,
verblindde ook hem:
uit naijver verried
de vriend
mij aan de Koning, die ik verried. -
(Hij springt naar Melot toe.)
Verdedig je, Melot!
(Als Melot met zijn zwaard naar hem uithaalt, laat Tristan het zijne vallen en zinkt gewond in Kurwenals armen. Isolde werpt zich op hem. Marke houdt Melot tegen. Het doek valt snel.)

DERDE BEDRIJF

Eerste scène

De tuin van een burcht. Aan de ene kant het hoge woonhuis van de burcht, aan de andere kant een lage borstwering, onderbroken door een wachttorentje; tegen de achtergrond de poort van de burcht. Deze laatste is gevestigd op een hoge rots. Door openingen hier en daar ziet men de zee in de verte. Het geheel maakt de indruk van een eigendom zonder meester, slecht verzorgd en links en rechts zelfs beschadigd en met onkruid begroeid.
(Binnen op de voorgrond, in de schaduw van een grote linde, ligt Tristan, als levenloos uitgestrekt, op een rustbed te slapen. Aan zijn hoofdeinde zit Kurwenal, verdrietig over hem gebogen, behoedzaam naar zijn ademhaling te luisteren. Van buitenaf hoort men een herderswijsje.)
(De herder verschijnt achter de borstwering, en kijkt Tristan vol medelijden aan.)

HERDER

(zacht)
Kurwenal! He! -
Zeg, Kurwenal! -
Luister toch, vriend!
(Kurwenal wendt zijn hoofd naar hem toe.)
Is hij nog niet ontwaakt?

KURWENAL
(schüttelt traurig mit dem Kopf)
Erwachte er,
wâr's doch nur
um für immer zu verscheiden:
erschien zuvor
die Ärztin nicht,
die einz'ge, die uns hilft.
Sahst du noch nichts?
Kein Schiff noch auf der See?

HIRT
Eine andre Weise
hörtest du dann,
so lustig, als ich sie nur kann.
Nun sag auch ehrlich,
alter Freund:
was hat's mit unserm Herrn?

KURWENAL
Laß die Frage:
du kannst's doch nie erfahren. –
Eifrig spä'h,
und siehst du ein Schiff,
so spiele lustig und hell!
(Der Hirt wendet sich, und späht, mit der Hand überm Aug', nach dem Meer aus.)

HIRT
Öd' und leer das Meer!
(Er setzt die Schalmei an den Mund, und entfernt sich blasend.)

TRISTAN
(bewegungslos, dumpf)
Die alte Weise; –
was weckt sie mich?
(Er schlägt die Augen auf und wendet das Haupt ein wenig.)
Wo bin ich?

KURWENAL
(fährt erschrocken auf)
Ha! - diese Stimme!
Seine Stimme!
Tristan! Herre!
Mein Held! Mein Tristan!

TRISTAN
(mit Anstrengung)
Wer ruft mich?

KURWENAL
Endlich! Endlich!
Leben! O Leben!
Süßes Leben,
meinem Tristan neu gegeben!

TRISTAN
(matt, ein wenig auf dem Lager sich erhebend)
Kurwenal – du?
Wo war ich?
Wo bin ich?

KURWENAL
(schudt treurig het hoofd)
Als hij ontwaakte
zou het zijn
om voor altijd te scheiden,
zo voordien
de heemeesteres niet kwam,
de enige die ons kan helpen.
Heb je nog niets gezien?
Nog geen schip daar op zee?

HERDER
Een ander wijsje
zou je dan horen,
zo lustig als het maar kan.
Zeg nu eens eerlijk,
oude vriend,
hoe gaat het met onze Heer?

KURWENAL
Vraag 't mij niet; –
je kunt het toch nooit weten.
Kijk ijverig uit,
en zie je 't schip,
speel dan lustig en hel!
(De herder keert zich om en tuurt met de hand boven de ogen naar zee.)

HERDER
Eenzaam en leeg is de zee!
(Hij zet opnieuw de schalmei aan zijn lippen en verdwijnt al spelend.)

TRISTAN
(zonder bewegen, dof)
De oude wijs –
wes wekt ze mij?
(Slaat de ogen op en wendt het hoofd.)
Waar – ben ik?

KURWENAL
(springt geschrokken op)
Ha! - die stem!
Zijn stem!
Tristan! Heer!
Mijn Held! Mijn Tristan!

TRISTAN
(met uiterste krachtinspanning)
Wie – roept mij?

KURWENAL
Eindelijk! Eindelijk!
Leven! O, leven!
Zoete leven –
Aan mijn Tristan weergegeven!

TRISTAN
(mat, richt zich op zijn rustbed enigszins op)
Kurwenal – jij?
Waar – was ik? –
Waar – ben ik?

KURWENAL
Wo du bist?
In Frieden
sicher und frei!
Kareol, Herr:
kennst du die Burg
der Väter nicht?

TRISTAN
Meiner Väter?

KURWENAL
Sieh dich nur um!

TRISTAN
Was erklang mir?

KURWENAL
Des Hirten Weise
hörtest du wieder;
am Hügel ab
hütet er deine Herde.

TRISTAN
Meine Herde?

KURWENAL
Herr, das mein' ich!
Dein das Haus,
Hof und Burg!
Das Volk, getreu
dem trauten Herrn,
so gut es konnt',
hat's Haus und Hof gepflegt,
das einst mein Held
zu Erb' und Eigen
an Leut' und Volk verschenkt,
als alles er verließ,
in fremde Land' zu ziehn.

TRISTAN
In welches Land?

KURWENAL
Hei! Nach Cornwall:
kühn und wonnig,
was sich da Glanzes,
Glückes und Ehren
Tristan, mein Held, hehr ertrotzt!

TRISTAN
Bin ich in Cornwall?

KURWENAL
Nicht doch: in Kareol!

TRISTAN
Wie kam ich her?

KURWENAL
Hei nun! Wie du kamst?
Zu Roß rittest du nicht;
ein Schifflin führte dich her:
doch zu dem Schifflin
hier auf den Schultern
trug ich dich; die sind breit:

KURWENAL
Waar je bent?
In vrede,
veilig en vrij!
In Kareol, Heer.
Ken je de burcht
van je vaderen niet?

TRISTAN
Van mijn vaderen?

KURWENAL
Kijk om je heen!

TRISTAN
Wat hoor ik daar?

KURWENAL
't Herderswijsje,
dat heb je opnieuw gehoord;
onderaan de heuvel
hoedt hij jouw kudde.

TRISTAN
Mijn kudde?

KURWENAL
Maar zeker, Heer!
Dit is je huis,
met hof en burcht.
Het volk, getrouw
aan de geliefde Heer,
heeft zo goed als maar kon
voor huis en haard gezorgd,
die destijds mijn Held
als eigen erf'nis schonk
aan zijn volk en zijn mensen,
toen hij alles verliet
om naar den vreemde te gaan.

TRISTAN
Naar welk land?

KURWENAL
Hei! Naar Cornwallis;
wat heeft Tristan zich daar,
blijmoedig en koen,
voor geluk, glans en eer
subliem veroverd!

TRISTAN
Ben ik in Cornwallis?

KURWENAL
Nee, nee: in Kareol.

TRISTAN
Hoe kwam ik hier?

KURWENAL
Hela, hoe je hier kwam?
Je reed niet te paard;
een sloopje voerde je hierheen;
maar van het sloopje
droeg ik je op mijn schouders hier,
die zijn breed,

sie trugen dich dort zum Strand.
Nun bist du daheim, daheim zu Land:
im echten Land,
im Heimatland;
auf eigner Weid' und Wonne,
im Schein der alten Sonne,
darin von Tod und Wunden
du selig sollst gesunden.
(*Er schmiegt sich an Tristans Brust.*)

TRISTAN

Dünkt dich das?
Ich weiß es anders,
doch kann ich's dir nicht sagen.
Wo ich erwacht,
weilt' ich nicht;
doch, wo ich weilte,
das kann ich dir nicht sagen.
Die Sonne sah ich nicht,
noch sah ich Land und Leute:
doch, was ich sah,
das kann ich dir nicht sagen.
Ich war
wo ich von je gewesen,
wohin auf je ich geh':
im weiten Reich
der Weltennacht.
Nur ein Wissen
dort uns eigen:
göttlich ew'ges
Urvergessen!
Wie schwand mir seine Ahnung?
Sehnsücht'ge Mahnung,
nenn' ich dich,
die neu dem Licht
des Tags mich zugetrieben?
Was einzig mir geblieben,
ein heiß-inbrünstig Lieben,
aus Todes-Wonne-Grauen
jagt's mich, das Licht zu schauen,
das trügend hell und golden
noch dir, Isolde, scheint!
(*Kurwenal birgt, von Grausen gepackt, sein Haupt.
Tristan richtet sich allmählich immer mehr auf.*)
Isolde noch
im Reich der Sonne!
Im Tagesschimmer
noch Isolde!
Welches Sehnen!
Welches Bangen!
Sie zu sehen,
welch Verlangen!
Krachend hört' ich
hinter mir
schon des Todes
Tor sich schließen:
weit nun steht es
wieder offen,
der Sonne Strahlen
sprengt' es auf;
mit hell erschloßnen Augen
muß ich der Nacht enttauchen, –
sie zu suchen,
sie zu sehen;

en brachten je daar op het strand. –
Nu ben je thuis, in het land,
je échte land,
je vaderland,
op d'eigen weiden en velden,
in 't licht van de aloude zon,
waarin je van de dood en van je wonde
zalig weer gezond zult worden.
(*Hij vlijt zich aan Tristans borst.*)

TRISTAN

Denk je dat? –
Ik weet wel beter,
maar 'k kan het je niet zeggen.
Waar ik ontwaakte
toefde ik niet;
maar waar ik toefde,
dat kan ik je niet zeggen.
De zon, die zag ik niet,
ik zag noch land noch lieden:
maar wat ik zag,
dat kan ik je niet zeggen.
Ik was –
waar 'k altijd al geweest ben,
en waar 'k voor altijd heenga :
naar 't wijdse rijk
der eeuwige nacht.
Eén enkel ding slechts
weten we daar:
goddelijk eeuwige
oer-vergetelheid, –
hoe kon ik dat besef verliezen?
Zal 'k je een
weemoedige vermaning noemen,
die mij weer dreef
naar het licht van de dag?
't Enige wat mij was overgebleven,
een innige, vurige liefde,
verjoeg me uit de heerlijke gruwel des doods
om opnieuw het licht te aanschouwen,
dat bedrieglijk hel en verguld
nog op jou, Isolde, schijnt!
(*Kurwenal verbergt vol gruwel het hoofd. Tristan richt
zich geleidelijk meer en meer op.*)
Isolde nog
in het rijk van de zon!
In de hitte des daags
nog Isolde!
Welk een smachten,
welke vrees,
welk verlangen
haar te zien!
Krakend hoorde ik
achter mij
hoe de poort des doods
reeds dicht viel:
maar nu staat ze
breed weer geopend;
de stralen van de zon
duwden haar open:
met wijd-gesperde ogen
duik ik op uit de nacht, – om
haar te zoeken,
haar te zien,

sie zu finden,
in der einzig
zu vergehen,
zu entschwinden
Tristan ist vergönnt.
Weh, nun wächst,
bleich und bang,
mir des Tages
wilder Drang;
grell und täuschend
sein Gestirn
weckt zu Trug
und Wahn mir das Hirn.
Verfluchter Tag
mit deinem Schein!
Wachst du ewig
meiner Pein?
Brennt sie ewig,
diese Leuchte,
die selbst nachts
von ihr mich scheuchte?
Ach, Isolde,
süße Holde!
Wann endlich,
wann, ach wann
löschest du die Zünde,
daß sie mein Glück mir künde?
Das Licht - wann löscht es aus?
(*Er sinkt erschöpft leise zurück.*)
Wann wird es Ruh im Haus?

KURWENAL

(*nach großer Erschütterung aus der
Niederschlagenheit sich aufraffend*)
Der einst ich trotz't,
aus Treu' zu dir,
mit dir nach ihr
nun muß ich mich sehnen.
Glaub' meinem Wort:
du sollst sie sehen,
hier und heut;
den Trost kann ich dir geben,
ist sie nur selbst noch am Leben.

TRISTAN

(*sehr matt*)
Noch losch das Licht nicht aus,
noch ward's nicht Nacht im Haus:
Isolde lebt und wacht;
sie rief mich aus der Nacht.

KURWENAL

Lebt sie denn,
so laß dir Hoffnung lachen!
Muß Kurwenal dumm dir gelten,
heut' sollst du ihn nicht schelten.
Wie tot lagst du
seit dem Tag,
da Melot, der Verruchte,
dir eine Wunde schlug.
Die böse Wunde,
wie sie heilen?
Mir tör'gem Manne
düinkt' es da,

haar te vinden,
in haar alleen
te vergaan,
te verdwijnen –
dàt is Tristan gegund.
Wee, nu groeit in mij,
bleek en bang,
weer de wilde drang
des daags!
Zijn gesternte,
schril, misleidend,
wekt mij weer
tot leugen en waan!
Vervloekte dag
met zulk een schijn!
Vergroot je eeuwig zo
mijn pijn?
Brandt het eeuwig dan,
dat licht,
dat mij zelfs 's nachts
van haar verjoeg?
Ach, Isolde!
Zoetste! Liefste!
Wanneer, eindelijk,
wanneer, ach, wanneer
zal je toch die vlammen doven,
(*steeds zwakker wordend*)
om 't geluk mij te beloven?
Wanneer dooft het toch, dat licht?
(*Uitgeput zinkt hij neer.*)
Wanneer wordt het nacht in huis?

KURWENAL

(*vat nieuwe moed na zijn ontreddering*)
Die ik ooit trotseerde
uit getrouwheid voor jou,
nu moet ik mét jou
naar haar verlangen!
Geloof me op mijn woord,
je zult haar zien,
hier, nog heden –
is zijzelf nog steeds in leven,
die troost kan ik je toch geven.

TRISTAN

(*zeer zwak*)
Doof het licht nog niet uit,
't is nog geen nacht in huis.
Isolde leeft en wacht,
ze riep mij in de nacht.

KURWENAL

Als ze nog leeft,
dan lacht de hoop je toe.
Lijkt Kurwenal je dom,
beschimp hem niet daarom.
Je lag voor dood
sedert de dag
dat Melot, die vervloekte,
je deze wonde sloeg.
Die kwade wond,
hoe is ze te genezen?
Toen dacht ik,
dwaze man,

wer einst dir Morolds
Wunde schloß,
der heilte leicht die Plagen,
von Melots Wehr geschlagen.
Die beste Ärztin
bald ich fand;
nach Cornwall hab' ich
ausgesandt:
ein treuer Mann
wohl übers Meer
bringt dir Isolden her.

TRISTAN

(außer sich)
Isolde kommt!
Isolde naht!
(Er ringt gleichsam nach Sprache.)
O Treue! Ehre,
holde Treue!
(Er zieht Kurwenal an sich und umarmt ihn.)
Mein Kurwenal,
du trauer Freund!
Du Treuer ohne Wanken,
wie soll dir Tristan danken?
Mein Schild, mein Schirm,
in Kampf und Streit
zu Lust und Leid
mir stets bereit:
wen ich gehaßt,
den haßttest du;
wen ich gedenkt,
den minntest du.
Dem guten Marke,
dient' ich ihm hold,
wie warst du ihm treuer als Gold!
Mußt' ich verraten
den edlen Herrn,
wie betrogst du ihn da so gern!
Dir nicht eigen,
einzig mein,
mit leidest du,
wenn ich leide:
nur was ich leide,
das kannst du nicht leiden!
Dies furchtbare Sehnen,
das mich zehrt;
dies schmachtende Brennen,
das mich zehrt;
wollt' ich dir's nennen,
könntest du's kennen:
nicht hier würdest du weilen,
zur Warte müßttest du eilen,
mit allen Sinnen
sehrend von hinnen,
nach dorten trachten und spähen,
wo ihre Segel sich blähen,
wo vor den Winden,
mich zu finden,
von der Liebe Drang befeuert,
Isolde zu mir steuert! –
Es naht! Es naht
mit mutiger Hast!
Sie weht, sie weht,
die Flagge am Mast.

dat zij, die bij jou ooit
Morolds wonde genas,
allicht ook de kwaal genezen kan,
die Melots zwaard je heeft toegebracht.
De beste heemeesteres
vond ik dra;
naar Cornwallis heb ik
een bode gezonden:
die trouwe man
brengt over zee
Isolde voor jou mee.

TRISTAN

(buiten zichzelf)
Isolde komt!
Isolde nadert! –
(Hij probeert te spreken.)
O, trouw! Verheven,
schone trouw!
Mijn Kurwenal,
(Hij drukt Kurwenal aan zijn hart.)
geliefde vriend,
jij, trouwe, zonder wank'len,
hoe kan jou Tristan danken?
Mijn schild, mijn schut,
in kamp en strijd,
in lust en leed
altijd bereid:
wie ik haatte,
die haatte jij;
wie ik beminde,
beminde jij.
Als ik de goede Marke
trouw had gediend,
diende jij hem nog trouwer dan ik!
En als ik hem verraadde,
die edele Heer,
heb jij hem nog meer verraden!
Jezelve vergetend,
geheel de mijne,
leed je mee
als ik moest lijden:
maar – wat ik lijd,
dat – kan jij niet lijden!
Dit vrees'lijk verlangen,
dat mij bezeert, –
dat smachtende branden,
dat mij verteert,
als ik 't jou zou vertellen,
als jij het zou kennen, –
dan zou j' hier niet verwijlen,
maar naar de wachttorens ijlen,
om met alle zinnen,
smachtend van binnen,
derwaarts te spieden
waar de zeilen bol staan,
waar vóór de wind,
opdat ze me vindt,
door de drang der liefde gestuwd,
Isolde naar mij toe komt!
Het nadert, het nadert
met moedige haast!
Ze wappert, ze wappert,
de vlag aan de mast!

Das Schiff! Das Schiff!
Dort streicht es am Riff!
Siehst du es nicht?
(heftig)
Kurwenal, siehst du es nicht?
(Als Kurwenal, um Tristan nicht zu verlassen, zögert, und dieser in schweigender Spannung auf ihn blickt, ertönt, wie zu Anfang, die klagende Weise des Hirten.)

KURWENAL

(niedergeschlagen)
Noch ist kein Schiff zu sehn!

TRISTAN

(hat mit abnehmender Aufregung gelauscht, und beginnt nun mit wachsender Schwermut)
Muß ich dich so verstehn,
du alte ernste Weise,
mit deiner Klage Klang?
Durch Abendwehen
drang sie bang,
als einst dem Kind
des Vaters Tod verkündet: –
durch Morgengrauen
bang und bänger,
als der Sohn
der Mutter Los vernahm.
Da er mich zeugt' und starb,
sie sterbend mich gebar, –
die alte Weise
sehnsuchtbang
zu ihnen wohl
auch klagend drang,
die einst mich frug,
und jetzt mich fragt:
zu welchem Los erkoren
ich damals wohl geboren?
Zu welchem Los?
Die alte Weise
sagt mir's wieder:
mich sehnen – und sterben!
Nein! Ach nein!
So heißt sie nicht!
Sehnen! Sehnen!
Im Sterben mich zu sehnen,
vor Sehnsucht nicht zu sterben!
Die nie erstirbt,
sehrend nun ruft
um Sterbens Ruh'
sie der fernen Ärztin zu. –
Sterbend lag ich
stumm im Kahn,
der Wunde Gift
dem Herzen nah':
Sehnsucht klagend
klang die Weise;
den Segel blähte der Wind
hin zu Irlands Kind.
Die Wunde, die
sie heilend schloß,
riß mit dem Schwert
sie wieder los;
das Schwert dann aber

Het schip, het schip!
Het scheert langs de klip!
Zie je het niet?
(heftig)
Kurwenal, zie je het niet?
(Terwijl Kurwenal, die Tristan niet alleen wil laten, aarzelt, en wanneer Tristan met stijgende spanning naar hem opkijkt, weerklinkt de klagende wijs van de herder zoals bij het begin.)

KURWENAL

(terneergeslagen)
Nog is geen schip te zien!

TRISTAN

(heeft met verminderende opwinding geluisterd, en begint dan met groeiende weemoed)
Moet ik je zó verstaan,
oude, ernstige wijs
met je klagende klank?
Doorheen de avondwind
drong ze bang,
zoals ooit aan het kind
zijn vaders dood gemeld werd;
en doorheen 't ochtendgrauwen
bang en banger,
toen de zoon
het lot van de moeder vernam.
Toen hij mij verwekte en stierf,
en zij, stervend, mij baarde,
drong die oude wijs,
weemoedig-bang,
tot hen wellicht
ook klagend door, –
zij die ooit mij vroeg,
en ook thans mij vraagt,
voor welk lot ik werd uitverkoren
en destijds werd geboren?
Voor welk lot? –
De oude wijs
zegt het mij weer: –
smachten - en sterven!
Neen! Ach, neen!
Zo zegt zij het niet:
Smachten! smachten –
stervend nog smachten,
smachtend niet sterfen! –
Zij die niet sterft
roept, smachtend naar
de rust van het sterven,
om de verre heemeesteres. –
Stervend lag ik
stom in de boot,
met het gif van de wonde
nabij het hart:
weemoedig klagend
klonk dan die wijs;
de wind blies in de zeilen,
daarheen, naar Irlands kind.
De wonde, die
ze genezend sloot,
reet ze met het zwaard
dan weërom open;
maar het zwaard

ließ sie sinken;
den Giftrank gab sie
mir zu trinken:
wie ich da hoffte
ganz zu genesen,
da ward der sehrendste
Zauber erlesen:
daß nie ich sollte sterben,
mich ew'ger Qual vererben!
Der Trank! Der Trank!
Der furchtbare Trank!
Wie vom Herzen zum Hirn
er wütend mir drang!
Kein Heil nun kann,
kein süßer Tod
je mich befrein
von der Sehnsucht Not;
nirgends, ach nirgends
find' ich Ruh':
mich wirft die Nacht
dem Tage zu,
um ewig an meinen Leiden
der Sonne Auge zu weiden.
O dieser Sonne
sengender Strahl,
wie brennt mir das Hirn
seine glühende Qual!
Für diese Hitze
heiðes Verschmachten,
ach, keines Schattens
kühlend Umnachten!
Für dieser Schmerzen
schreckliche Pein,
welcher Balsam sollte
mir Lindrung verleihn?
Den furchtbaren Trank,
der der Qual mich vertraut,
ich selbst, ich selbst –
ich hab ihn gebraut!
Aus Vaters Not
und Mutter-Weh,
aus Liebestränen
eh' und je,
aus Lachen und Weinen,
Wonnen und Wunden,
hab' ich des Trankes
Gifte gefunden!
Den ich gebraut,
der mir geflossen,
den wonneschlürfend
je ich genossen, –
verflucht sei, furchtbarer Trank!
Verflucht, wer dich gebraut!
(*Er sinkt ohnmächtig zurück.*)

KURWENAL

(*der vergebens Tristan zu mäßigen suchte, schreit entsetzt auf*)
Mein Herre! Tristan!
Schrecklicher Zauber!
O Minnetrug!
O Liebeszwang!
Der Welt holdester Wahn,
wie ist's um dich getan!

liet ze dan zinken,
en een gifdrank gaf ze mij
te drinken.
En wiji ik hoopte
geheel te genezen,
werd toen een schroeiende
tover geboren,
opdat ik nooit zou sterven,
maar een eeuwige kwelling verwerven.
De drank! de drank!
De vreselijke drank!
Hoe steeg hij woedend
van mijn hart naar mijn hoofd!
Nu kan geen heil,
geen zoete dood,
mij ooit bevrijden
uit die smachtende nood.
Nergens, ach, nergens,
vind ik rust:
de nacht werpt mij weder
naar de dag,
opdat zich eeuwig aan mijn lijden
het oog van de zon zou kunnen weiden.
O, de verzengende straal
van die zon,
hoe brandt haar gloeiende pijn
in mijn hart!
Ach, tegen het hete schroeien
van die hitte
helpt, ach, geen koele omhelzing
van enige schaduw!
Welke balsem kan mij
leniging zijn
voor de vreselijke smart
van deze pijn?
Die verschrikkelijke drank,
die mij aan de kwelling zou toevertrouwen,
ikzelf, ikzelf –
ik heb hem gebrouwen!
In vaders nood,
in moeders wee,
in liefdetranen,
toen en nu,
in lachen en wenen,
geluk en wonden,
heb ik het gif
van die drank gevonden!
Die 'k heb gebrouwen,
die mij werd geschonken,
die 'k met zaligheid – slurpend
heb uitgedronken –
hij weze vervloekt, die vreselijke drank!
Vervloekt ook, wie hem ooit brouwde!
(*Hij valt bewusteloos achterover.*)

KURWENAL

(*die voordien tevergeefs reeds geprobeerd heeft Tristan tot bedaren te brengen, slaakt ontzet een kreet*)
Mijn Heer! Tristan!
Vrees'lijke tover! –
O, minnebedrog!
O, liefdesdwang!
Des werelds schoonste waan,
wat heeft die jou aangedaan! –

Hier liegt er nun,
der wonnige Mann,
der wie keiner geliebt und geminnt.
Nun seht, was von ihm
sie Dankes gewann,
was je Minne sich gewinnt!
(*mit schluchzender Stimme*)
Bist du nun tot?
Lebst du noch?
Hat dich der Fluch entführt?
(*Er lauscht seinem Atem.*)
(*leise*)
O Wonne! Nein!
Er regt sich, er lebt!
(*zart*)
Wie sanft er die Lippen rührt!

TRISTAN

(*langsam wieder zu sich kommend*)
Das Schiff? Siehst du's noch nicht?

KURWENAL

Das Schiff? Gewiß,
es naht noch heut';
es kann nicht lang' mehr säumen.

TRISTAN

Und drauf Isolde,
wie sie winkt,
wie sie hold
mir Sühne trinkt:
siehst du sie?
siehst du sie noch nicht?
Wie sie selig,
hehr und milde
wandelt durch
des Meers Gefilde?
Auf wonniger Blumen
lichten Wogen
kommt sie sanft
ans Land gezogen.
Sie lächelt mir Trost
und süße Ruh',
sie führt mir letzte
Labung zu.
Ach, Isolde! Isolde!
Wie schön bist du!
Und Kurwenal, wie,
du sähst sie nicht?
Hinauf zur Warte,
du blöder Wicht!
Was so hell und licht ich sehe,
daß das dir nicht entgehe!
Hörst du mich nicht?
Zur Warte schnell!
Eilig zur Warte!
Bist du zur Stell'?
Das Schiff? Das Schiff?
Isoldens Schiff?
Du muß es sehen!
Muß es sehen!
Das Schiff? Sähest du's noch nicht?
(*Während Kurwenal noch zögernd mit Tristan ringt, läßt der Hirt von außen die Schalmei ertönen.*)

Hier ligt hij nu,
die lieve man,
die als geen ander heeft liefgehad!
Ziet hier, wat de Minne
van hem ontving,
welke dank ze van hem kreeg!
(*Snikkend*)
Ben je nu dood?
Leef je nog?
Heeft de vloek je meegenomen?
(*Hij luistert naar Tristans adem.*)
(*Zachtjes*)
O, welk geluk! Neen!
Hij beweegt! Hij leeft!
(*Gevoelig*)
Hoe zacht roert hij zijn lippen!

TRISTAN

(*komt langzaam weer bij bewustzijn*)
Het schip – zie je 't nog niet?

KURWENAL

Het schip? Gewis,
't komt nog vandaag;
het kan niet lang meer duren.

TRISTAN

Met Isolde aan boord,
hoe wenkt ze mij toe –
hoe drinkt ze mij lief
verzoening toe...
Zie je haar?
Zie je haar nog niet?
Hoe ze zalig,
mild, verheven,
de velden van
de zee doorklieft?
Op zachte golven
vol zoete bloemen
komt ze vederlicht
aan land:
haar glimlach is troost
en zoete rust;
zij brengt mij
de opperste lafenis mee.
Ach, Isolde! Isolde,
hoe lief, hoe schoon je bent! –
Maar Kurwenal, hoe is 't?
Zag je haar niet?
Op naar de uitkijk,
domme kinkel,
opdat jou niet ontga
wat ik zo klaar en duidelijk zie.
Hoor je me niet?
Naar de uitkijk, snel!
Snel naar de uitkijk!
Ben je ter plekke?
Het schip, het schip,
Isoldes schip –
je moet het zien!
Moet het zien!
Het schip – heb je 't nog niet gezien?
(*Terwijl Kurwenal nog, aarzelend, met Tristan bezig is, laat de herder buiten de Schalmei klinken.*)

KURWENAL
(springt freudig auf)
O Wonne! Freude!
(Er stürzt auf die Warte und späht aus.)
(atemlos)
Ha! Das Schiff!
Von Norden seh' ich's nahen.

TRISTAN
(in wachsender Begeisterung)
Wußt' ich's nicht?
Sagt' ich es nicht?
daß sie noch lebt,
noch Leben mir webt?
Die mir Isolde
einzig enthält,
wie wär' Isolde
mir aus der Welt?

KURWENAL
(von der Warte zurückrufend, jauchzend)
Heiha! Heiha!
Wie es mutig steuert!
Wie stark der Segel sich bläht!
Wie es jagt, wie es fliegt!

TRISTAN
Die Flagge? Die Flagge?

KURWENAL
Der Freude Flagge
am Wimpel lustig und hell.

TRISTAN
(auf dem Lager hoch sich aufrichtend)
Hahei! Der Freude!
Hell am Tage
zu mir Isolde!
Isolde zu mir!
Siehst du sie selbst?

KURWENAL
Jetzt schwand das Schiff
hinter dem Fels.

TRISTAN
Hinter dem Riff?
Bringt es Gefahr?
Dort wütet die Brandung,
scheitern die Schiffe!
Das Steuer, wer führt's?

KURWENAL
Der sicherste Seemann.

TRISTAN
Verriet' er mich?
Wär' er Melots Genoß?

KURWENAL
Trau' ihm wie mir!

TRISTAN
Verräter auch du!
Unsel'ger!

KURWENAL
(springt vol vreugde recht)
O, vreugde! Geluk!
(Hij loopt naar de uitkijk en tuurt op zee.)
(Buiten adem)
Ha, het schip!
'k Zie 't naad'ren uit het Noorden.

TRISTAN
(met groeiende geestdrift)
Wist ik het niet?
Zei ik het niet?
Dat ze nog leeft
en mij nieuw leven geeft?
De wereld, die Isolde
mij helemaal vult,
hoe zou ze mij
zonder Isolde bestaan?

KURWENAL
(roept juichend vanop de uitkijk)
Heiha! Heiha!
Wat stevent het dapper!
Hoe sterk staan de zeilen bol!
Zie hoe 't jaagt! Hoe het vliegt!

TRISTAN
En de vlag? De vlag?

KURWENAL
De vlag van de vreugde
wappert lustig en fel.

TRISTAN
(richt zich hoog op.)
Hahei! Welk een vreugde!
't Is klaarlichte dag,
en Isolde komt!
Isolde bij mij!
Zie je haar zelf?

KURWENAL
Het schip verdwijnt nu
achter de rots.

TRISTAN
Achter het rif?
Dreigt daar gevaar?
Daar woedt de branding
en vergaan de schepen. -
Wie staat er aan 'troer?

KURWENAL
De veiligste stuurman.

TRISTAN
Zou hij me verraden?
Was hij Melots gezel?

KURWENAL
Vertrouw hem als mezelf!

TRISTAN
Je bent óók een verrader! -
Ongelukkige!

Siehst du sie wieder?

KURWENAL
Noch nicht.

TRISTAN
Verloren!

KURWENAL
(jauchzend)
Heiha! Hei ha ha ha!
Vorbei! Vorbei!
Glücklich vorbei!

TRISTAN
Hei ha ha ha! Kurwenal,
treuester Freund!
All mein Hab' und Gut vererb ich noch heute.

KURWENAL
Sie nahen im Flug.

TRISTAN
Siehst du sie endlich?
Siehst du Isolde?

KURWENAL
Sie ist's! Sie winkt!

TRISTAN
O seligstes Weib!

KURWENAL
Im Hafen der Kiel!
Isolde, ha!
Mit einem Sprung
springt sie vom Bord ans Land.

TRISTAN
Herab von der Warte,
müßiger Gaffer!
Hinab! Hinab
an den Strand!
Hilf ihr! Hilf meiner Frau!

KURWENAL
Sie trag' ich herauf:
trau' meinen Armen!
Doch du, Tristan,
bleib mir treulich am Bett!

Zweite Szene

(Kurwenal eilt fort. – Tristan, in höchster Aufregung auf dem Lager sich mühend.)

TRISTAN
O diese Sonne!
Ha, dieser Tag!
Ha, dieser Wonne
sonnigster Tag!
Jagendes Blut!
Jauchzender Mut!
Lust ohne Maßen,

Zie je haar opnieuw?

KURWENAL
Nog niet.

TRISTAN
Verloren!

KURWENAL
(juichend)
Heiha! Hei ha ha ha!
Voorbij! Voorbij!
Gelukkig voorbij!

TRISTAN
Hei ha ha ha! Kurwenal!
Trouwste vriend!
Al mijn have en goed zal je heden nog erven.

KURWENAL
Ze vliegen hierheen.

TRISTAN
Zie je haar eindelijk?
Zie je Isolde?

KURWENAL
Zij is het! Zij wuift!

TRISTAN
O, goddelijke vrouw!

KURWENAL
't Schip ligt in de haven! -
Isolde - ha!
Met één enkele sprong
springt ze van boord aan land.

TRISTAN
Kom van die uitkijk!
Luie gaper!
Naar beneê! Naar beneê
op het strand!
Help haar! Help mijn vrouw!

KURWENAL
Ik draag haar hierheen,
vertrouw op mijn armen!
Maar jij, Tristan,
blijf hier trouw op je bed!

Tweede scène

(Kurwenal loopt weg. – Tristan beweegt hoogst opgewonden op zijn rustbed.)

TRISTAN
Ha, deze zon!
Ha, deze dag!
Ha, van 't geluk
de zonnigste dag!
Jagend bloed,
juichend gemoed!
Lust bovenmate,

freudiges Rasen!
Auf des Lagers Bann
wie sie ertragen!
Wohlauf und daran,
wo die Herzen schlagen!
Tristan der Held,
in jubelnder Kraft,
hat sich vom Tod
emporgerafft!
(Er richtet sich hoch auf.)
Mit blutender Wunde
bekämpft' ich einst Morolden:
mit blutender Wunde
erjag' ich mir heut Isolden.
(Er reißt sich den Verband der Wunde auf.)
Heia, mein Blut!
Lustig nun fließe!
(Er springt vom Lager herab und schwankt vorwärts.)
Die mir die Wunde
ewig schließe,
sie naht wie ein Held,
sie naht mir zum Heil!
Vergeh' die Welt
meiner jauchzenden Eil!
(Er taumelt nach der Mitte der Bühne.)

ISOLDE
(von außen)
Tristan! Geliebter!

TRISTAN
(in der furchtbarsten Aufregung)
Wie, hör' ich das Licht?
Die Leuchte - ha!
Die Leuchte verlicht!
Zu ihr! Zu ihr!
(Isolde eilt atemlos herein. Tristan, seiner nicht mächtig, stürzt sich ihr schwankend entgegen. In der Mitte der Bühne begegnen sie sich; sie empfängt ihn in ihren Armen.)
(Tristan sinkt langsam in ihren Armen zu Boden.)

ISOLDE
Tristan! Ha!

TRISTAN
(sterbend zu ihr aufblickend)
Isolde!
(Er stirbt.)

ISOLDE
Ha! Ich bin's, ich bin's,
süßester Freund!
Auf! noch einmal,
hör' meinen Ruf!
Isolde ruft:
Isolde kam,
mit Tristan treu zu sterben!
Bleibst du mir stumm?
Nur eine Stunde,
nur eine Stunde
bleibe mir wach!
So bange Tage
wachte sie sehrend,
um eine Stunde,

storm van vreugde:
hoe kan ik 't verdragen,
verbannen op dit bed?
Vooruit, daarheen
waar de harten kloppen!
Tristan, de held,
heeft met juub'lende kracht
zich aan de dood
onttrokken!
(Hij richt zich hoog op.)
Met een bloedende wonde
streed ik ooit met Morold;
met een bloedende wonde
verover ik thans Isolde.
(Hij rukt het verband van zijn wonde.)
Hahei! Mijn bloed,
vloei nu maar lustig!
(Hij springt van zijn rustbed en wankelt naar voren.)
Zij, die mijn wonde
voor immer zal sluiten,
zij nadert als een held,
zij nadert, tot mijn heil:
laat de wereld vergaan
voor mijn juichend ijlen!
(Hij zwijmelt naar het midden van de scène.)

ISOLDE
(van buiten)
Tristan! Tristan! Geliefde!

TRISTAN
(hoogst opgewonden)
Hoor ik nu het licht?
De fakkel - ha!
De fakkel dooft uit!
Naar haar toe! Naar haar toe!
(Isolde komt buiten adem binnengelopen. Tristan is buiten zichzelf en loopt haar wankelend tegemoet. Zij ontmoeten elkaar in het midden van de scène. Isolde neemt hem in haar armen.)
(Tristan zinkt langzaam ineen in Isoldes armen.)

ISOLDE
Tristan! Ha!

TRISTAN
(stervend naar haar opkijkend)
Isolde!
(Hij sterft.)

ISOLDE
Ha!
Ik ben 't, ik ben 't,
liefste vriend!
Op! Nog éénmaal!
Hoor mijn roep!
Isolde roept,
Isolde kwam,
om met Tristan trouw te sterven. -
Antwoord je me niet?
Slechts een uur,
één enkel uur,
blijf toch wakker voor mij!
Zo bange dagen
waakte ik verlangend,
om slechts één enkel uur

mir dir noch zu wachen:
betrügt Isolden,
betrügt sie Tristan
um dieses einzige,
ewig kurze
letzte Weltenglück?
Die Wunde? Wo?
Laß sie mich heilen!
Daß wonnig und hehr
die Nacht wir teilen;
nicht an der Wunde,
an der Wunde stirb mir nicht:
uns beiden vereint
erlösche das Lebenslicht!
Gebrochen der Blick!
Still das Herz!
Nicht eines Atems
flücht'ges Weh'n!
Muß sie nun jammernd
vor dir stehn,
die sich wonnig dir zu vermählen
mutig kam übers Meer?
Zu spät!
Trotziger Mann!
Strafst du mich so
mit härtestem Bann?
Ganz ohne Huld
meiner Leidensschuld?
Nicht meine Klagen
darf ich dir sagen?
Nur einmal, ach!
nur einmal noch! -
Tristan! -
Ha! - horch! - Er wacht!
Geliebter -
(Sie sinkt bewußtlos über der Leiche zusammen.)

Dritte Szene

(Kurwenal war sogleich hinter Isolde zurückgekommen; sprachlos in furchtbarer Erschütterung hat er dem Auftritte beigewohnt und bewegungslos auf Tristan hingestarrt. Aus der Tiefe hört man jetzt dumpfes Gemurmel und Waffengeklirr. Der Hirt kommt über die Mauer gestiegen.)

HIRT
(hastig und leise sich zu Kurwenal wendend)
Kurwenal! Hör!
Ein zweites Schiff.
(Kurwenal fährt heftig auf, und blickt über die Brüstung, während der Hirt aus der Ferne erschüttert auf Tristan und Isolde sieht.)

KURWENAL
(in Wut ausbrechend)
Tod und Hölle!
Alles zur Hand!
Marke und Melot
hab' ich erkannt.
Waffen und Steine!
Hilf mir! Ans Tor!
(Er eilt mit dem Hirten an das Tor, das sie in der Hast zu verrammeln suchen.)

bij jou nog te waken.
Wordt het Isolde,
wordt het Tristan ontstolen,
dit enige,
eeuwig-korte,
laatste geluk ter wereld? -
De wonde? - Waar?
Laat mij ze genezen,
opdat wij gelukkig en verheven
de nacht zouden delen.
Sterf niet aan die wonde!
Niet aan die wonde!
Laat het levenslicht doven
voor ons beiden tezamen? -
De ogen gebroken! -
Het hart verstild! -
Zelfs niet de vluchtige zucht
van je adem?
Moet zij nu jammerend
voor je staan,
zij die dapper kwam over zee,
om jubelend je vrouw te worden?
Te laat!
Koppige man!
Bestraf je me zo
met de hardste ban?
Zonder eerbied
voor wat je me aandeed?
Mag ik mijn klachten
zelfs niet uiten?
Slechts éénmaal, ach,
slechts éénmaal nog! -
Tristan - ha!
Hoor - hij ontwaakt!
Geliefde -
(Zij zinkt bewusteloos neer op zijn lijk.)

Derde scène

(Kurwenal, die dadelijk na Isolde is binnengekomen, heeft dit tafereel met grote ontroering gadeslagen en zonder bewegen naar Tristan gekeken. Uit de diepte hoort men nu een dof rumoer en wapengekletter opstijgen. De herder komt over de muur geklauterd.)

HERDER
(wendt zich haastig en stil tot Kurwenal)
Kurwenal! Luister!
Een tweede schip!
(Kurwenal schrikt op en kijkt over de borstwering, terwijl de herder van verre ontzet Tristan en Isolde bekijkt.)

KURWENAL
(barst woedend los)
Dood en duivel!
Allen te wapen!
Marke en Melot
heb ik herkend. -
Wapens en stenen!
Help mij! Naar de poort!
(Samen met de herder springt hij naar de poort, die zij haastig trachten te vergrendelen.)

DER STEUERMANN
(*stürzt herein*)
Marke mir nach
mit Mann und Volk:
vergeb'ne Wehr!
Bewältigt sind wir.

KURWENAL
Stell' dich, und hilf!
So lang' ich lebe,
lugt mir keiner herein!

BRANGÄNES STIMME
(*außen, von unten her*)
Isolde! Herrin!

KURWENAL
Brangänes Ruf?
(*hinabrufend*)
Was suchst du hier?

BRANGÄNE
Schließ' nicht, Kurwenal!
Wo ist Isolde?

KURWENAL
Verrät'rin auch du?
Weh dir, Verruchte!

MELOT
(*außerhalb*)
Zurück, du Tor!
Stemm' dich nicht dort!

KURWENAL
(*wütend auffahrend*)
Heihahaha! Dem Tag,
an dem ich dich treffe!
(*Melot, mit gewaffneten Männern, erscheint unter dem Tor. Kurwenal stürzt sich auf ihn und streckt ihn zu Boden.*)
Stirb, schändlicher Wicht!

MELOT
Weh' mir, Tristan!
(*Er stirbt.*)

BRANGÄNE
(*noch außerhalb*)
Kurwenal! Wütender!
Hör, du betrügst dich!

KURWENAL
Treulose Magd!
(*zu den Seinen*)
Drauf! Mir nach!
Werft sie zurück!
(*Sie kämpfen.*)

MARKE
(*außerhalb*)
Halte, Rasender!
Bist du von Sinnen?

DE STUURMAN
(*stormt binnen*)
Marke volgt mij
met mannen en knechten!
't Verweer is vergeefs!
Wij zijn overweldigd!

KURWENAL
Op je post, en help! –
Zolang ik leef
komt mij niemand bespieden!

BRANGÄNE
(*buiten, en uit de diepte*)
Isolde, Meesteres!

KURWENAL
Brangänes stem?
(*Hij roept naar beneden.*)
Wat zoek je hier?

BRANGÄNE
Niet sluiten, Kurwenal!
Waar is Isolde?

KURWENAL
Ben je ook een verrader?
Pas op, vervloekte!

MELOT
(*buiten*)
Achteruit, dwaas!
Stel je daar niet te weer!

KURWENAL
(*lacht woedend*)
Heihahaha voor deze dag
dat ik je treffen mag!
(*Samen met een aantal gewapenden verschijnt Melot onder aan de poort. Kurwenal stort zich op hem en velt hem.*)
Sterf, schandelijke booswicht!

MELOT
Wee mij! Tristan!
(*Hij sterft.*)

BRANGÄNE
(*nog steeds buiten*)
Kurwenal! Onzinnige!
Luister, je vergist je!

KURWENAL
Trouweloze meid! –
(*Tot zijn manschappen*)
Vooruit! Volgt mij!
Werpt hen buiten!
(*Zij vechten.*)

MARKE
(*buiten*)
Hou op, razende!
Ben je krankzinnig?

KURWENAL
Hier wütet der Tod!
Nichts andres, König,
ist hier zu holen:
willst du ihn kiesen, so komm!
(*Er dringt auf Marke und dessen Gefolge ein.*)

MARKE
(*unter dem Tor mit Gefolge erscheinend*)
Zurück! Wahnsinniger!

BRANGÄNE
(*hat sich seitwärts über die Mauer geschwungen, und eilt in den Vordergrund*)
Isolde! Herrin!
Glück und Heil!
Was seh' ich! Ha!
Lebst du? Isolde!
(*Sie müht sich um Isolde.*)
(*Marke mit seinem Gefolge hat Kurwenal mit dessen Helfern vom Tore zurückgetrieben, und dringt herein.*)

MARKE
O Trug und Wahn!
Tristan, wo bist du?

KURWENAL
(*schwer verwundet, schwankt vor Marke her nach dem Vordergrund*)
Da liegt er -
hier - wo ich - liege.
(*Er sinkt bei Tristans Füßen zusammen.*)

MARKE
Tristan! Tristan!
Isolde! Weh!

KURWENAL
(*nach Tristans Hand fassend*)
Tristan! Trauter!
Schilt mich nicht,
daß der Treue auch mit kommt!
(*Er stirbt.*)

MARKE
Tot denn alles!
Alles tot!
Mein Held, mein Tristan!
Trautester Freund,
auch heute noch
mußt du den Freund verraten?
Heut, wo er kommt,
dir höchste Treue zu bewähren?
Erwache! Erwache!
Erwache meinem Jammer!
(*schluchzend über die Leiche sich herabbeugend*)
Du treulos treuster Freund!

BRANGÄNE
(*die in ihren Armen Isolde wieder zu sich gebracht*)
Sie wacht, sie lebt!
Isolde, hör' mich,
vernimm meine Sühne!
Des Trankes Geheimnis
entdeckt' ich dem König.

KURWENAL
Hier woedt de dood,
en niets anders, Koning,
valt hier te halen:
en als je die kiest, kom dan hier!
(*Hij valt Marke en diens gevolg aan.*)

MARKE
(*verschijnt met zijn gevolg in de poort*)
Achteruit, waanzinnige!

BRANGÄNE
(*is opzij over de muur geklommen en loopt nu naar de voorgrond*)
Isolde! Meesteres!
Geluk en zegen!
Wat zie ik, ha!
Leef je? Isolde!
(*Zij bekommert zich om Isolde.*)
(*Marke, met zijn gevolg, heeft Kurwenal en zijn helpers teruggedreven en dringt binnen.*)

MARKE
O, leugen en waan!
Tristan, waar ben je?

KURWENAL
(*zwaar gewond, wankelt vóór Koning Marke naar de voorgrond.*)
Daar ligt hij – dààr –
hier, waar ik lig!
(*Hij zinkt aan Tristans voeten neer.*)

MARKE
Tristan! Tristan!
Isolde! Wee!

KURWENAL
(*tast naar Tristans hand*)
Tristan! Trouwhartige!
Berisp me nu niet,
omdat de getrouwe je vergezelt!
(*Hij sterft.*)

MARKE
Dan zijn allen dood!
Allen dood?
Mijn held! Mijn Tristan!
Allerbeste vriend!
Moest je ook heden nog
je vriend verraden?
Thans, als hij komt
om zijn hoogste trouw te bewijzen?
Ontwaak! Ontwaak!
Ontwaak voor mijn wanhoop,
(*Buigt zich snikkend over de lijken.*)
ijj trouweloos trouwste vriend!

BRANGÄNE
(*die Isolde in haar armen weer bij bewustzijn heeft gebracht*)
Ze ontwaakt! Ze leeft!
Isolde, luister!
Het geheim van de drank
onthulde ik de Koning.

mit sorgender Eil'
stach er in See,
dich zu erreichen,
dir zu entsagen,
dir zuzuführen den Freund.

MARKE

Warum, Isolde,
warum mir das?
Da hell mir enthüllt,
was zuvor ich nicht fassen konnt',
wie selig, daß den Freund
ich frei von Schuld da fand!
Dem holden Mann
dich zu vermählen,
mit vollen Segeln
flog ich dir nach.
Doch Unglückes
Ungestüm,
wie erreicht es, wer Frieden bringt?
Die Ernte mehrt' ich dem Tod:
der Wahn häufte die Not.

BRANGÄNE

Hörst du uns nicht?
Isolde! Traute!
Vernimmst du die Treue nicht?
*(Isolde, die nichts um sich her vernommen, heftet das
Auge mit wachsender Begeisterung auf Tristans
Leiche.)*

ISOLDE

Mild und leise
wie er lächelt,
wie das Auge
hold er öffnet, –
seht ihr's, Freunde?
Seht ihr's nicht?
Immer lichter
wie er leuchtet,
sternumstrahlet
hoch sich hebt?
Seht ihr's nicht?
Wie das Herz ihm
mutig schwillt,
voll und hehr
im Busen ihm quillt?
Wie den Lippen,
wonnig mild,
süßer Atem
sanft entweht: –
Freunde! Seht!
Fühlt und seht ihr's nicht? -
Höre ich nur
diese Weise,
die so wundervoll und leise,
Wonne klagend,
alles sagend,
mild versöhnend
aus ihm tönend,
in mich dringet,
auf sich schwinget,
hold erhallend
um mich klinget?

Bezorgd stak hij
haastig in zee
om je te bereiken,
je te verzaken,
en je te voeren naar zijn vriend.

MARKE

Waarom, Isolde,
waarom deed je me dit aan?
Toen mij duidelijk werd gemaakt
wat ik eerst niet vatten kon,
hoe gelukkig was ik toen,
omdat mijn vriend vrij was van alle schuld!
Om aan die goede man
je uit te huwen
vloog ik met volle zeilen je achterna:
Hoe snel toch bereikt
de onstuimigheid
van 't ongeluk
degene, die de vrede brengt?
'k Vergrootte nog de opbrengst van de dood;
de waan verhoogde nog de nood!

BRANGÄNE

Hoor je me niet?
Isolde! Lieve!
Versta je de trouwe niet?
*(Isolde, die niets gehoord heeft van wat rondom haar
gebeurde, kijkt steeds geestdriftiger naar Tristans
lijk.)*

ISOLDE

Hoe hij glimlacht,
mild en zacht,
hoe hij lief
de ogen opent –
ziet gij 't, vrienden?
Ziet gij 't niet?
Hoe hij heller steeds
gaat stralen,
ster-omkranst
zich hoog verheft?
Ziet gij 't niet?
Hoe zijn hart nu
dapper uitzet,
vol en edel
in zijn boezem klopt?
Hoe uit
heerlijk milde lippen
een zoete adem
zacht ontsnapt?
Vrienden! Ziet!
Voelt en ziet gij 't niet? –
Hoor nu ik slechts
deze wijze,
die zo wonderlijk en zacht
zalig klagend,
alles vragend,
mild verzoenend,
uit hem klinkt
en in mij dringt,
naar boven stijgt
en zoet weergalmend
rond mij drijft?

Heller schallend,
mich umwallend,
sind es Wellen
sanfter Lüfte?
Sind es Wogen
wonniger Düfte?
Wie sie schwellen,
mich umrauschen,
soll ich atmen,
soll ich lauschen?
Soll ich schlürfen,
untertauchen?
Süß in Düften
mich verhauchen?
In dem wogenden Schwall,
in dem tönenden Schall,
in des Weltatems
wehendem All, –
ertrinken,
versinken,
unbewußt, –
höchste Lust!

*(Isolde sinkt, wie verklärt, in Brangänes Armen sanft
auf Tristans Leiche. Große Rührung und Entrücktheit
unter den Umstehenden. Marke segnet die Leichen.)
(Der Vorhang fällt langsam während der letzten
Fermate.)*

Helder klinkend,
mij omringend,
zijn het golven
van zachte luchten?
Zijn het wolken
van geurige zuchten?
Hoe ze zwellen,
mij omruisen,
zal ik aad'men,
zal ik luist'ren?
Zal 'k ze puren,
onderduiken?
In zoete geuren
mij verschuilen?
In de deinende vloed,
het weerklinkend geschal,
in 's werelds adem
vlietend Al –
verdrinken,
verzinken, –
onbewust, –
hoogste lust!

*(Als verheerlijkt zinkt Isolde, nog steeds in Brangänes
armen, zacht op het lijk van Tristan. – Grote ontroering
en ontsteltenis bij de omstaanders. Marke zegent
de lijken.)
(Het doekt valt tijdens het laatste akkoord.)*